

NOTA OVERPELT – KADIJK (FASE 2A)

J. CLAESSEN, B. VAN GENECHTEN,
G. VERBEELLEN, E. DIRIX, A. SYS, E.
AUDENAERT, E. KEERSMAEKERS
& K. BOUCKAERT

JANUARI 2018

Titel

Nota met ingreep in de bodem. Overpelt - Kadijk

Auteur(s)

Jan Claesen, Ben Van Genechten, Giel Verbeelen, Evelien Dirix, Annelien Sys,
Evelien Audenaert, Emma Keersmaekers en Kevin Bouckaert

Opdrachtgever

Gemeentebestuur Overpelt
Oude Markt 2
3900 Overpelt

Projectnummer

2017J238

Plaats en datum

Kortenaken, 25 januari 2018

Reeks en nummer

ARCHEBO rapport 2017J238
ISSN 2034-5615

© 2017 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	5
1.1	<i>Algemeen</i>	5
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksopdracht</i>	5
1.3	<i>Doelstellingen</i>	7
1.4	<i>Randvoorwaarden.....</i>	8
1.5	<i>Onderzoeksvragen</i>	8
2	Huidige & toekomstige situatie	9
2.1	<i>Huidige situatie</i>	9
2.2	<i>Toekomstige situatie</i>	9
3	Bureauonderzoek	11
3.1	<i>Inleiding</i>	11
3.2	<i>Resultaten bureaustudie</i>	11
3.3	<i>Landschappelijk booronderzoek</i>	12
3.4	<i>Conclusie</i>	14
4	Samenvatting proefsleuvenonderzoek fase 1	17
5	Archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem (Fase 2a)	19
5.1	<i>Beschrijvend gedeelte</i>	19
5.2	<i>Assessment proefsleuvenonderzoek</i>	20
5.3	<i>Assessment metaaldetectie</i>	40
5.4	<i>Het onderzocht gebied</i>	40
5.5	<i>Potentiële kennis en waardering.....</i>	42
5.6	<i>Interpretatie van de archeologische site.....</i>	42
6	Samenvatting	43
6.1	<i>Voor een gespecialiseerd publiek</i>	43
6.2	<i>Voor een niet-gespecialiseerd publiek</i>	43
7	Bibliografie	44
8	Figurenlijst.....	45
9	Plannenlijst.....	46
10	Fotolijst	47
11	Sporenlijst	48

12	Vondstenlijst	48
----	---------------------	----

1 INLEIDING

1.1 ALGEMEEN

Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een omgevingsvergunning is afhankelijk van een aantal criteria:

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

1.2 BESCHRIJVING ONDERZOEKSOPDRACHT

Naar aanleiding van de bouw van een sportpark met nieuwbouw en sportinfrastructuur heeft ARCHEBO bvba in opdracht van het gemeentebestuur van Overpelt een nota met ingreep in de bodem opgemaakt. De bouwplannen gaan gepaard met graafwerkzaamheden waardoor de bodem en het mogelijk aanwezige archeologische erfgoed zal verstoord worden.

Voorliggende nota is de uitvoering van de Melding van Werken (ARCHEBO-Rapport 2016-15).¹

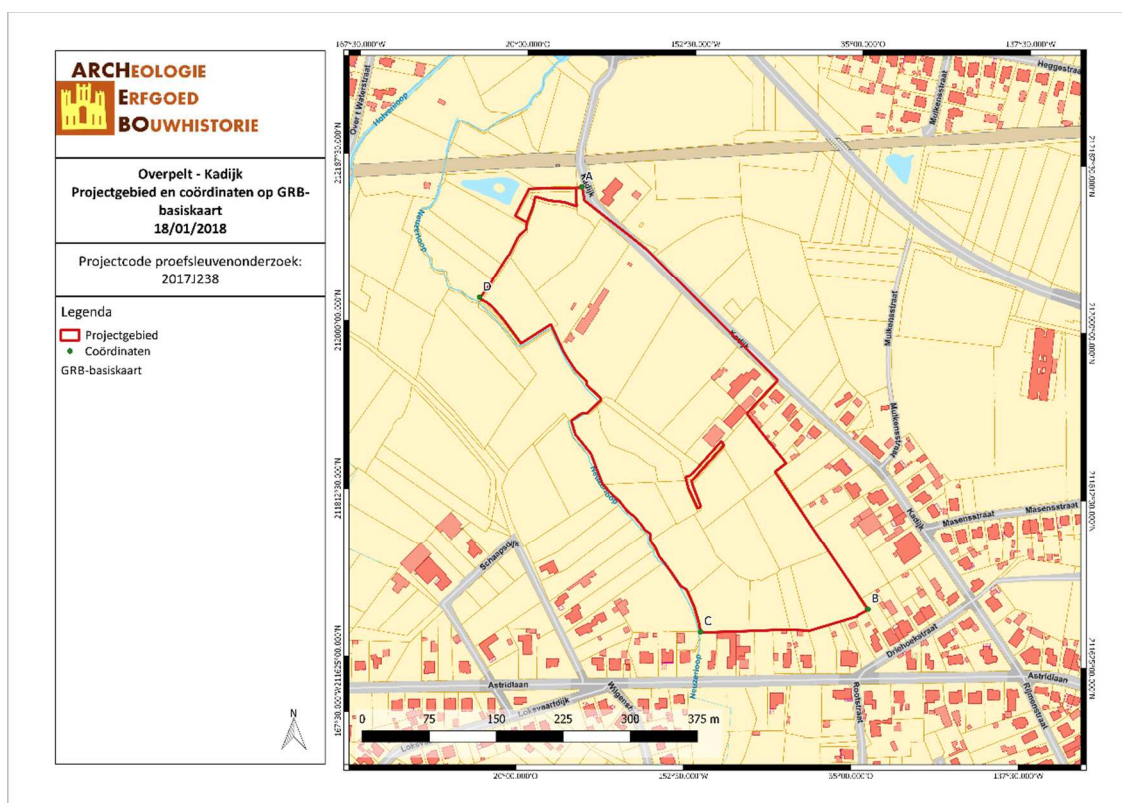
Administratieve fiche

Naam site:	Overpelt – Kadijk		
Onderzoek:	Archeologienota met ingreep in de bodem		
Ligging:	Limburg, Overpelt, Kadijk		
Kadaster:	Overpelt, Afdeling 2, Sectie D, perceelnummers 8d, 67c, 68, 68a,69,77b,94c,94d,94e,96a,98,99,101,102, 103,104a,106h,106l,106m,106n,106p,108e, 112a,114a,128v,129c & 129d		
Coördinaten (zie hoofdstuk 1.2):	A	X	222564,331
		Y	212151,976
	B	X	222888,445
		Y	211684,986
	C	X	222701,914
		Y	211659,851
	D	X	222450,560
		Y	212023,653
Opdrachtgever:	Gemeentebestuur Overpelt Oude Markt 2 3900 OVERPELT		
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba		
Projectcode Melding van Werken :	2016-015		

¹ Claesen J., Van Genechten B. & Verbeelen G., 2017: Melding archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem Overpelt – Kadijk, *Melding vooronderzoek, ARCHEBO-Rapport 2016-015*, Kortenaeken

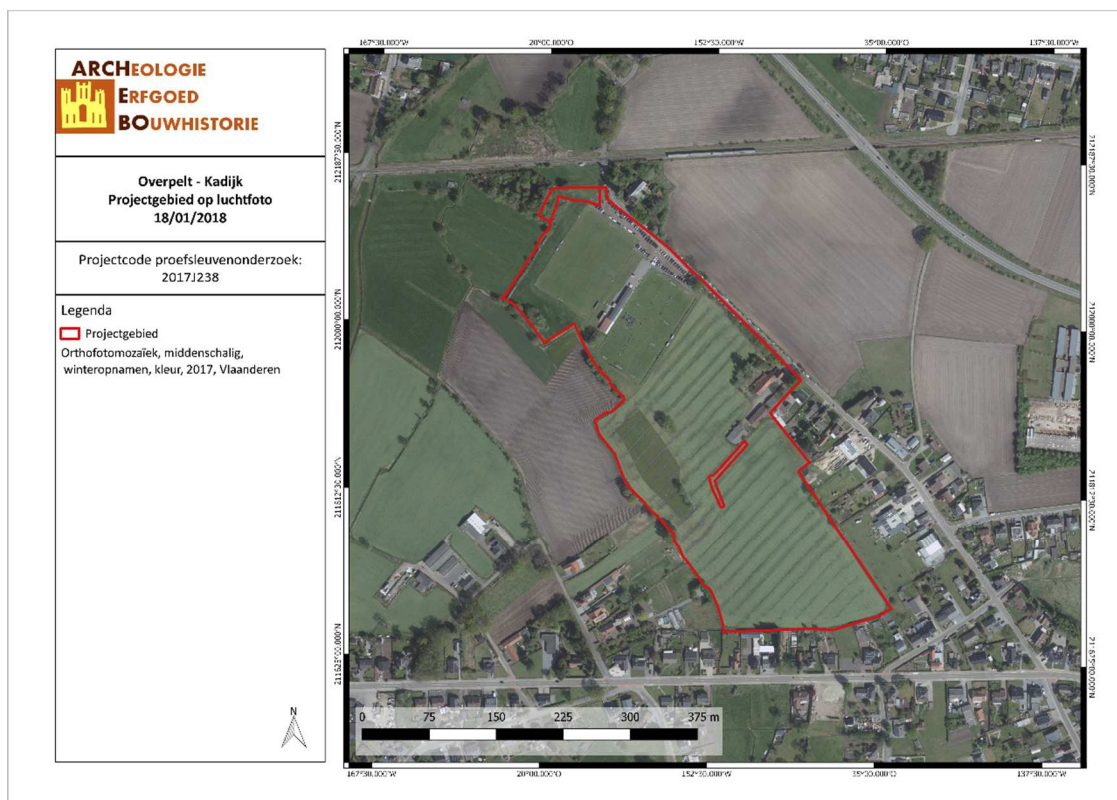
Projectcode proefsleuven fase 1 :	2016-015
Projectcode proefsleuven fase 2:	2017J238
Projectleiding:	Jan Claesen
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014
Bewaarplaats archief:	Gemeente Overpelt (definitief)
Grootte projectgebied:	Ca. 9 ha
Uitvoeringsperiode:	19 januari 2018
Reden van de ingreep	Ontwikkeling sportpark met nieuwbouw en sportinfrastructuur
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, verkaveling,...

De onderstaande GRB-kadasterkaart en de Orthofoto tonen het projectgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

OVKA/18/01/18/1 - Digitale aanmaak

Figuur 1: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2017)

OVKA/18/01/18/2 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het projectgebied op de luchtfoto (Geopunt, 2017)

1.3 DOELSTELLINGEN

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en te beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de nota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er werd een Melding van Werken opgemaakt. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het projectgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het projectgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het projectgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

De opdrachtgever zal de eventuele archeologische waarden op de betrokken percelen vernietigen met het realiseren van de herindeling van het terrein. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek werd een archeologische verwachting opgesteld. Deze kan in het veld getoetst worden, waarbij uiteraard rekening moet gehouden worden met de mogelijke aanwezigheid van andere archeologische waarden dan die geformuleerd in de gespecificeerde verwachting. Het onderzoeksdoel voor dit vooronderzoek met ingreep in de bodem is om na te gaan wat het potentieel is van het plangebied voor de

aanwezigheid en bewaring van vindplaatsen die op basis van het bureauonderzoek verwacht worden. Om dit te kunnen vaststellen is een vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk.

Deze nota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.4 RANDVOORWAARDEN

In voorliggende nota wordt het resultaat van fase 2 van de Melding van Werken uitgevoerd.² Dit betreft het onderzoek van het noordwestelijk deel van het projectgebied dat nog in gebruik was als voetbalvelden en ingenomen is met bomen, alsook het oosten waar zich nog enkele gebouwen bevonden. De reeds toegankelijke delen werden onderzocht in fase 1.

Fase 2 kon evenwel nog niet volledig uitgevoerd worden, aangezien de gebouwen nog niet gesloopt waren tot op het maaiveld. De oostelijke zone dient dus nog onderzocht te worden.

1.5 ONDERZOEKSVRAGEN

Het doel van het voorgestelde proefsleuvenonderzoek is het evalueren van de archeologische waarde op het gehele terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Dit gebeurt door middel van een minimum aan destructie van het archeologische erfgoed.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek dienen minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

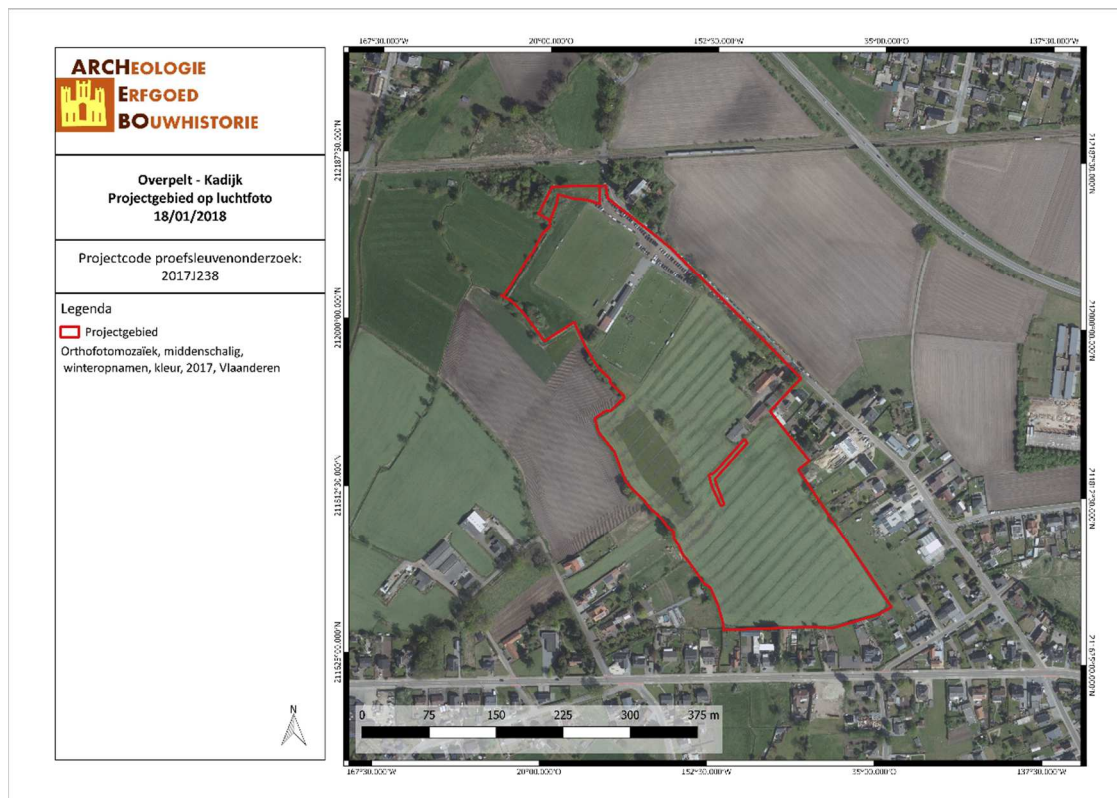
- *Hoeveel verschillende lagen zijn er te onderscheiden (stratigrafie)? //- Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding?*
- *Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden? - Is er effectief sprake van een plaggembodem?*
- *Bevatten deze lagen archeologische resten? Zo ja, welke? // Zijn er sporen aanwezig?*
- *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*
- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?*
- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*
- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*
- *Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden? Houden ze verband met bepaalde activiteiten?*
- *Wat is de datering en samenstelling van de aangetroffen lagen?*
- *Wat is de relatie tussen de bodem, de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie) en de archeologische sporen?*
- *Op welke hoogte bevindt zich de natuurlijke bodem?*
- *Kunnen de resultaten van de bureaustudie fijn gesteld worden?*
- *Geven de resultaten aanleiding tot vervolgonderzoek? Zo ja, welk?*
- *Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?*
- *Wat is de impact van het huidige gebruik van het terrein op het archeologische erfgoed?*

² Claesen J., Van Genechten B. & Verbeelen G., 2017: Melding archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem Overpelt – Kadijk, Melding vooronderzoek, ARCHEBO-Rapport 2016-015, Kortenaen

2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het projectgebied is gelegen langsheen Kadijk in de gemeente Overpelt. De voetbalterreinen zijn niet meer in gebruik en (een deel van) de bomen zijn gekapt binnen het te onderzoeken terrein. De aanwezige bebouwing in het oosten van het onderzoeksgebied zijn nog niet gesloopt.

Figuur 3: Luchtfoto projectgebied (ARCHEBO bvba, 2017)

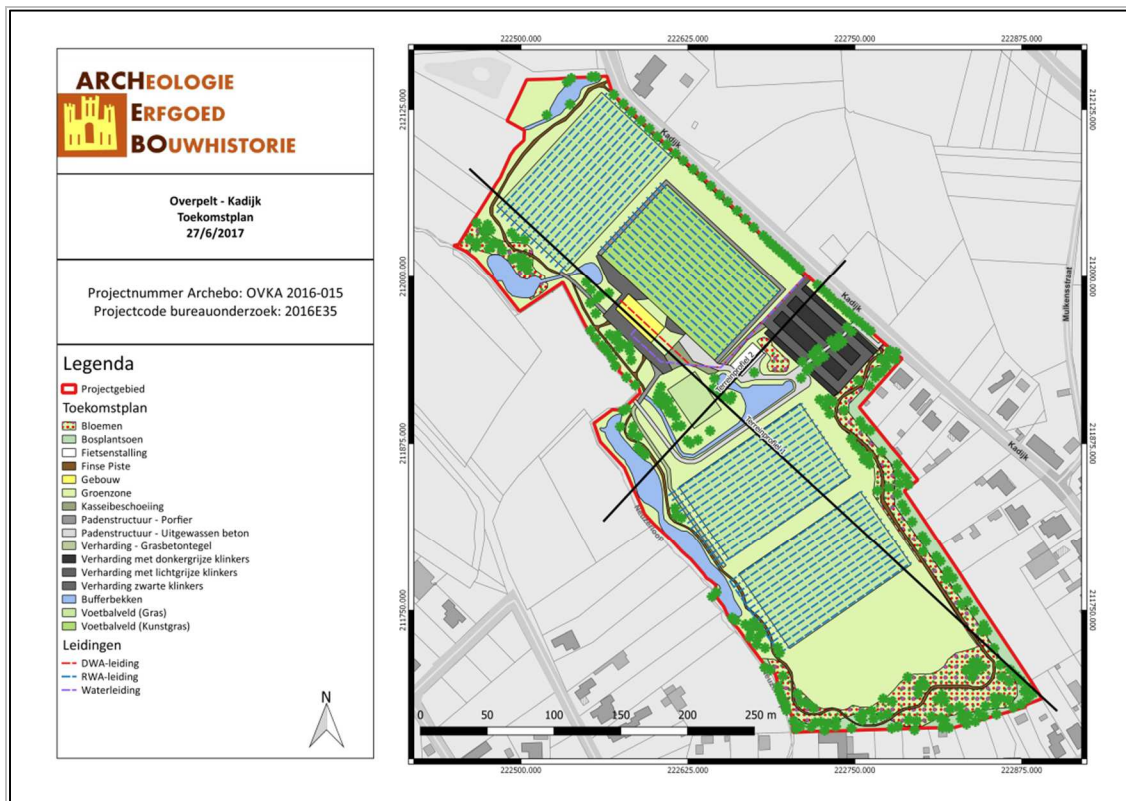
2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE

In het plangebied voorziet de gemeente Overpelt de aanleg van in totaal 5 voetbalvelden, dewelke allen van drainage voorzien zullen worden. De bestaande kantine wordt afgebroken en vervangen door een nieuw gebouw. Verder worden er ook 4 bufferbekkens aangelegd alsook een Finse piste en parkeer gelegenheid. Tot slot wordt het geheel afgewerkt door op het terrein bomen aan te planten.

De drainage onder de voetbalterreinen worden ca. 40 tot 50cm onder het maaiveld aangelegd. De afwerklaag van de voetbalterreinen zal gemiddeld 10 tot 20cm boven het maaiveld aangebracht worden. Op de plaats waar de dug-outs komen, zal dit 30cm zijn. Dit om de afwatering te bevorderen. In het algemeen zal het huidige maaiveld 20 tot 90cm verhoogd worden. Op de plaats waar de Finse piste aangelegd zal worden zal deze verhoging ongeveer 50cm zijn. Voor de fietsenstalling en de parking zal dit 10cm bedragen. Op de plaats waar de kantine gebouwd gaat worden, zal het niveau van het maaiveld maximum 10cm verhoogd worden.

De grote voetbalvelden hebben een oppervlakte van ca. 8080m², het kleine sportterrein ca. 830m². De parking heeft een oppervlakte van ca. 3570m². De kantine meet 535m².

De bufferbekkens zullen een diepte van ongeveer 1m onder het maaiveld kennen. De fietsenstalling zal 10cm onder het huidige maaiveld insnijden. De bufferbekkens meten elk een oppervlakte van ca. 400m² (meest noordelijk), 800m² en 1800m² (meest zuidelijk gelegen).

OVKA/16/12/19/4 - Digitale aanmaak

Figuur 4: Ontwerp van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2017)

3 BUREAUONDERZOEK

3.1 INLEIDING

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie. Hierbij worden zo veel mogelijk cartografische en andere bronnen geraadpleegd.

3.2 RESULTATEN BUREAUSTUDIE³

De bureaustudie werd uitgevoerd door ARCHEBO bvba en leverde volgend resultaat op:⁴

3.2.1 Verstoringen

Het plangebied is momenteel deels in gebruik genomen door twee sportvelden en een kantine in het noordelijke deel en een kleine woonverkaveling in de oostelijke zone. De rest van de percelen wordt nog steeds gebruikt als akkerland. Het bodembestand kan ter hoogte van de bebouwing aan de voetbalvelden en ter hoogte van de bebouwing aan de verkaveling verstoord zijn. Het merendeel van het plangebied bestaat uit grasland en landbouwgrond en werd waarschijnlijk niet (diep) verstoord. Het kan wel zijn dat bij het in cultuur brengen van de gronden de bovenste laag werd afgegraven, wat gebruikelijk is in heidegebied.

Een typische activiteit in de landbouwvoering op de voormalige heidegronden is het diepploegen en het egaliseren van akkers. Deze activiteiten met ondergrondverzet zijn nefast voor het fragiele archeologische bodemarchief. Een ander typisch fenomeen van de Kempen is het voorkomen van plagenbodems, wat in tegenstelling tot egalisatie positief is voor de bewaring van het bodemarchief. Deze soms meer dan een meter dikke plaggendecken ontstonden vanaf de late middeleeuwen, toen bij het in cultuur nemen van nieuwe akkergronden met mest verzadigde heideplaggen uit de potstallen op de akkers verspreid werden. Enerzijds hebben deze dikke afdekkende pakketten op de Kempense akkers het archeologisch erfgoed eeuwenlang verborgen gehouden, anderzijds zorgden ze er in de meeste gevallen ook voor dat de archeologische bodemsporen goed bewaard bleven.⁵ Het bodembestand van het plangebied zou zwaar verstoord of net zeer goed bewaard gebleven kunnen zijn.

3.2.2 Archeologische verwachting

De archeologische vondsten in de omgeving van het plangebied wijzen op de menselijke aanwezigheid en nederzettingen tijdens de ijzertijd en de Romeinse periode. Zo werden er veelvuldig sporen van begravingen uit de ijzertijd en de Romeinse periode in kaart gebracht. Omdat het plangebied bestaat uit rond de 11e eeuw ontgonnen heidegrond en in het noorden deel uit maakt van de beekdepressie van de Holvense Beek, is de kans reëel dat ook op het plangebied sporen van een nederzetting of begraafplaats worden aangetroffen uit deze periodes, te meer aangezien de reeds opgegraven begraafplaatsen te situeren zijn in heidegebied of aan een beekvallei.

Uit de historische en cartografische gegevens kon afgeleid worden dat de grond van het plangebied rond de 11e eeuw ontgonnen werd en behoorde bij het gehucht Kadijk. Daarnaast kan van de

³ Claesen J., Van Genechten B. & Verbeelen G., 2017: Melding archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem Overpelt – Kadijk, *Melding vooronderzoek, ARCHEBO-Rapport 2016-015*, Kortenaen

⁴ Claesen J., Van Genechten B., Verbeelen G., Dirix E., Sys A., Audenaert E. & Bouckaert K., 2017: Archeologienota Overpelt – Kadijk. *ARCHEBO-Rapport 2016/015*, Kortenaen

⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed, 2016. [online]

toponiemen en de historische gegevens afgeleid worden dat delen van het plangebied hoogstwaarschijnlijk gebruikt werden voor de viskwekerij. Op de Ferrariskaart is in het noordelijke deel van het plangebied nog een poel te zien die hier mogelijk verband mee hield.

Op basis van een historische, cartografische en archeologische analyse zijn de te verwachten onroerende structuren en roerende elementen voor het projectgebied aan Kadijk de volgende:

- Nederzettingssporen uit de ijzertijd en Romeinse periode
- Nederzettingssporen en sporen van landbouwactiviteit en viskwekerij tijdens de middeleeuwen

Het grootste deel van het bodembestand lijkt zowel op basis van de bureaustudie als het landschappelijk booronderzoek weinig aangetast te zijn gedurende de laatste eeuwen, waardoor de kans op het treffen van archeologische sporen hoog is.

3.3 LANDSCHAPPELIJK BOORONDERZOEK ⁶

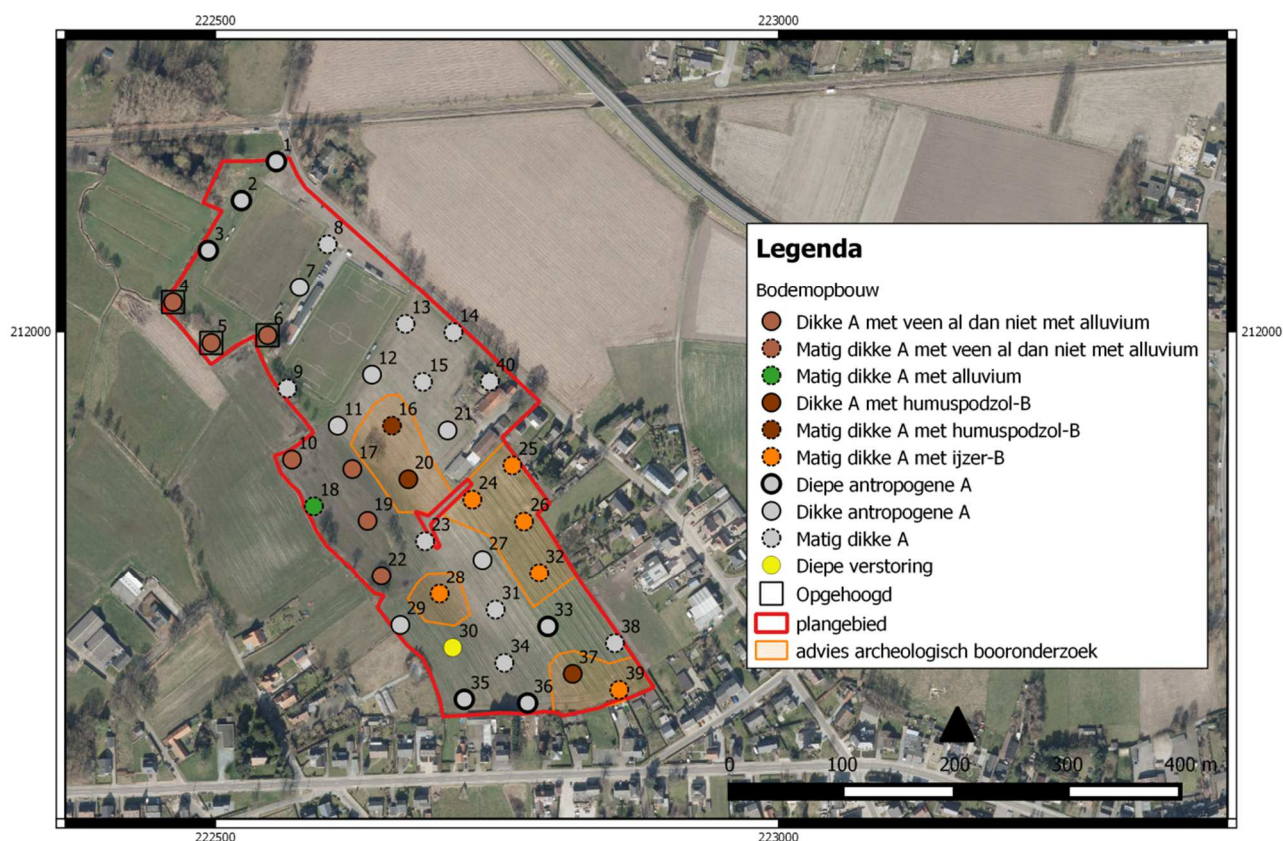
Het terrein van het onderzoeksgebied kan landschappelijk onderverdeeld worden in een dekzandrug en het beekdal de Holvenloop en zijn zijtak de Neuzenloop. De hogere rug is zichtbaar en omvat het grootste deel van het onderzoeksgebied op de DHM Vlaanderen en het beekdal van de Holvenloop en het dal van de Neuzenloop in het noordwestelijk en het zuidwestelijk deel van het onderzoeksgebied. Het kleine zijdal van de Neuzenloop lijkt te eindigen aan de zuidelijke rand van het onderzoeksgebied en worden verder beschreven als de geomorfologische eenheid beekdal. De onderverdeling van de eenheden dekzandrug en beekdal zijn duidelijk terug te zien in de boorstaten.

De ondergrond in beide eenheden is in ieder geval opgebouwd uit de Lommel Zanden die door verwilderde rivieren (vlechtende rivieren) zijn afgezet in het Vroeg-Pleistoceen⁷ en afzettingen van de Formatie van Wildert zijn afgezet onder periglaciale omstandigheden gedurende de Pleniglaciale periode (Brabantiaan) van de laatste ijstijd (Weichseliaan).⁸ De afzettingen van de Lommel Zanden die zijn aangetroffen bestaan uit geel tot witgeel matig grof, zwak tot matig grindig zand en die van de Formatie van Wildert zijn lichtgrijs tot geel, zeer fijn, zwak lemig met plaatselijk een sterk zandige leemlaag.

⁶ Claesen J., Van Genechten B., Verbeelen G., Dirix E., Sys A., Audenaert E. & Bouckaert K., 2017: Archeologienota Overpelt – Kadijk. *ARCHEBO-Rapport 2016/015*, Kortenaeken

⁷ Beerten, 2006, 13, Berendsen, 2011, 142-144.

⁸ Beerten, 2006, 15.

Figuur 5: Aangetroffen bodemopbouw bij het landschappelijk booronderzoek (ARCHEBO bvba, 2016).

In het beekdal worden deze afzettingen echter nog afgedekt met een zwak tot matig humeuze, sterk siltige of matig zandige kleilaag en/of een laag broekveen, waarschijnlijk elzenbroekveen. Meestal ligt de veenlaag bovenop de kleilaag, maar in boring 10 is bovenop de veenlaag, zwak humeus sterk kleilig zand en daarop een donkergrijze, zwak humeuze, matig zandige kleilaag aangetroffen. In het beekdal ontbrak de Formatie van Wildert in boring 4, 5, 6 en 19. De Formatie van Wildert ontbrak eveneens in boring 1, 2 en 3 die zijn gezet aan de noordrand van het onderzoeksgebied dat morfologisch tot het beekdal van de Holvenloop behoort. De dekzanden zijn waarschijnlijk door insnijding van de beek en daaropvolgende erosie verdwenen. In boring 1, 2 en 3 is een diepe antropogene A-horizont aangetroffen. In boring 2 en 3 is zwartbruine zwak tot matig humeuze begraven A-horizont aangetroffen op respectievelijk 50 en 65 cm diepte, onderin deze diepe antropogene A-horizont. Deze diepe antropogene A-horizont is vanaf 30 cm diepte, onder de recente bouwvoor matig roestig. Deze bodem is daarmee volgens de natuurlijke draineringsklassen van de Belgische bodemclassificatie een natte plaggenbodem. De veenlaag ligt onder een dikke antropogene A-horizont of onder een ophoging zoals bij boring 4, 5 en 6.

In het overige deel van het onderzoeksgebied, de dekzandrug wordt de bodemopbouw algemeen gekenmerkt door een matig dikke tot diepe antropogene A-horizont. Onder deze A-horizont heeft in de meeste gevallen enige humusinspoeling plaatsgevonden, waarbij zich nog maar slechts een BC-horizont of niet geheel ontwikkelde humusinspoelingshorizont heeft ontwikkeld. Deze ontwikkeling van de B-en/of BC-horizont is begonnen nadat het terrein in cultivatie is gebracht. Deze bodemopbouw is aangetroffen in boring 7, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 21 en 23. Op andere delen van het terrein zijn bodemhorizonten bewaard gebleven die zich onder natuurlijke omstandigheden, voor het in cultuur brengen van het terrein zijn ontstaan. Zo is er in boring 24, 25, 28, 32 en 39 een ijzerinspoelingshorizont (ijzer B horizont; Bs) aangetroffen, een overgangshorizont (Bhs) tussen een Bs-horizont en humusinspoelingshorizont (Bh) in boring 26 en is een Bh-horizont en/of de daarbij behorende BC-horizont aangetroffen in boring 16, 20, 33, 37 en 39. De aanwezigheid van een Bs-horizont, een Bhs-

horizont en Bh-horizont representeert de ruimtelijke verdeling van respectievelijk een drogere bodems naar een nattere bodem. Op de kaart waarop de resultaten van het booronderzoek worden gepresenteerd liggen de nattere bodems meer in de buurt van het beekdal. Boring 30 kon door een steen niet dieper dan 80 cm worden geboord, maar was in een recente vulling van een kuil van onbekende omvang. In het donker grijsbruin gekleurde, zwak humeuze, zwak siltige zand zijn gedroogde grassprietten aangetroffen. In boring 33 is mogelijk een spoor aangeboord. Het materiaal bestaat uit donkerbruin, zwak humeus, zwak siltig zand waarin enkele houtskoolspikkels zijn aangetroffen. Het mogelijke spoor bevindt zich onder een 30 cm dikke bouwvoor en bereikt een diepte van 60 cm –mv. In boring 21 zijn op 70 cm –mv, 15 cm onder de A-horizont houtspikkels aangetroffen. Verder zijn er mogelijke archeologische indicatoren aangetroffen in de A-horizont zoals houtskoolspikkels en baksteenfragmentjes/spikkels zoals in boring 1, 3, 4, 5, 6, 11, 16, 21, 24, 35 en 37. In boring 17 is een stukje plastic van een zak opgeboord uit de A-horizont.

In het algemeen is de bodemopbouw intact. Op een aantal delen van het terrein zijn bodemhorizonten bewaard gebleven onder een matig dikke of dikke A-horizont uit het Holocene. Onder deze A-horizont heeft in de meeste gevallen enige humusinspoeling plaatsgevonden, waarbij zich nog maar slechts een BC-horizont of niet geheel ontwikkelde humusinspoelingshorizont heeft ontwikkeld. Deze ontwikkeling van de B- en/of BC-horizont is begonnen nadat het terrein in cultivatatie is gebracht.

3.4 CONCLUSIE ⁹

Het bureauonderzoek en landschappelijk booronderzoek hebben aangetoond dat de kans bestaat dat op het terrein aan de Kadijk te Overpelt nog intacte archeologische waarden aanwezig kunnen zijn. In de directe en ruimere omgeving van het plangebied zijn archeologische resten uit de protohistorie tot en met de nieuwe tijd gevonden.

Het landschappelijk booronderzoek toonde aan dat er zich geen uitgesproken goed ontwikkelde bodems bevinden. De kans op bewaring van steentijdsites lijkt dan ook eerder beperkt. Tevens dienen voor het bepalen van een karterend booronderzoek volgende gegevens in overweging te worden genomen:

- Deze zone bevindt zich op een noordflank
- Deze zone ligt dicht aan de – natte – vallei (geen droge kop)
- Beschikt over slecht gevormde B-aanrijningshorizonten
- Het betreft een relatief jonge bodem
- In de buurt werden (nog) geen steentijdsites aangetroffen, alhoewel de onmiddellijke omgeving rijk is aan vondstenmeldingen van allerlei archeologica.

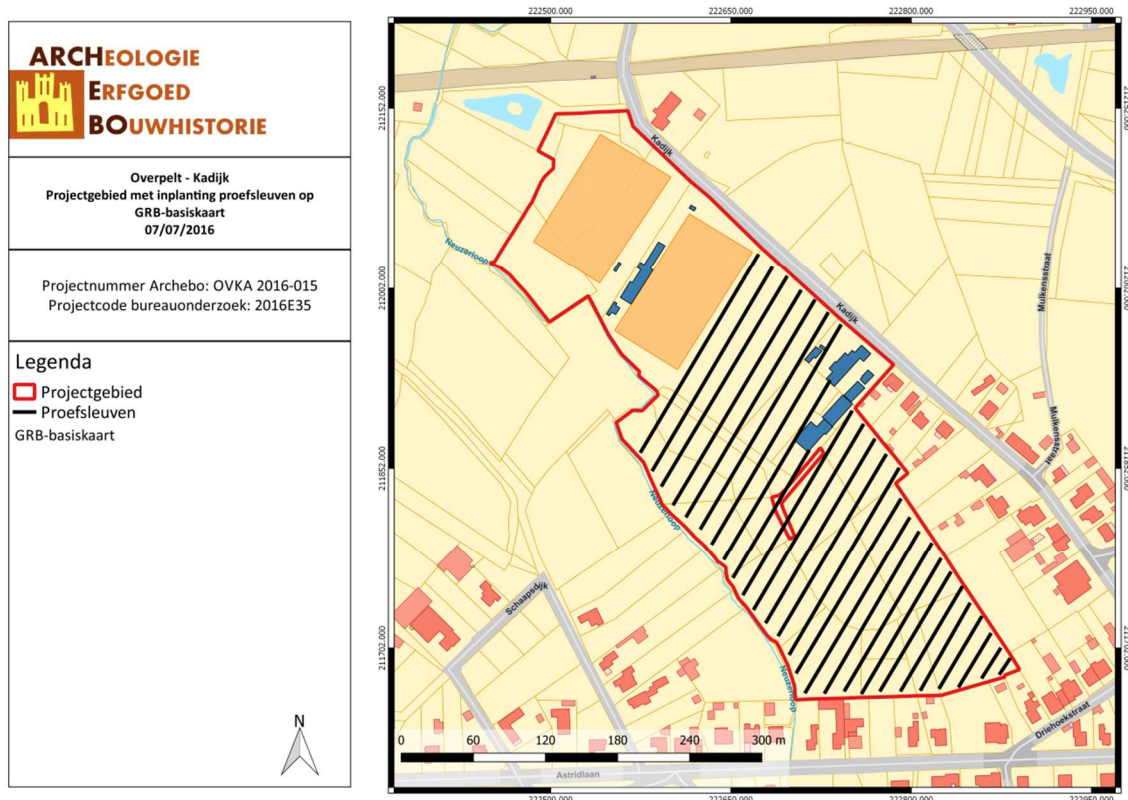
Verder geven verschillende boornummers een dikke antropogene A-horizont weer die zich onmiddellijk op de C-horizont bevindt. Hierdoor is een karterend booronderzoek naar steentijdsites mindere interessant op de site.

Toch dient er tijdens het proefsleuvenonderzoek aandacht te worden geschonken aan detectie van eventuele steentijdsites.

De mogelijke aanwezigheid van archeologische sporen en archeologische vondsten op het terrein, is niet van die aard dat geofysisch onderzoek de aan- of afwezigheid van een waardevolle archeologische site kan bevestigen of uitsluiten. De enige manier waarop een gefundeerde uitspraak kan gedaan worden over de archeologische potentie van het terrein Kadijk te Overpelt, is het uitvoeren van een proefsleuvenonderzoek.

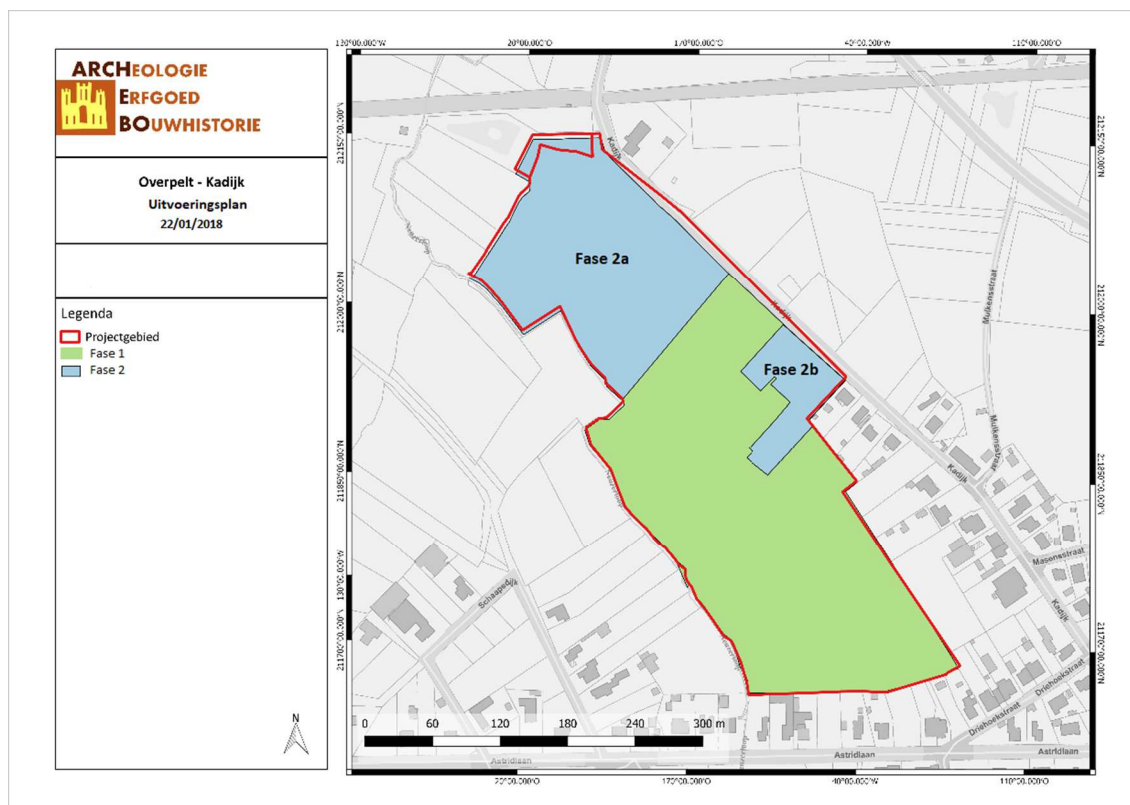
⁹ Claesen J., Van Genechten B., Verbeelen G., Dirix E., Sys A., Audenaert E. & Bouckaert K., 2017: Archeologienota Overpelt – Kadijk. *ARCHEBO-Rapport 2016/015*, Kortenaen

Tijdens het bureauonderzoek werd rekening gehouden met het volledige projectgebied. Het onderzoeksgebied heeft een totale oppervlakte van ca. 90.000 m². Het feit dat de werkzaamheden in twee fases zullen gebeuren zorgen ervoor dat het vooronderzoek opgesplitst moest worden. Het terrein dat in de eerste fase wel toegankelijk was en in beslag genomen was door akker- en of weideland werd in deze fase onderzocht (fase 1). Een deel van het vooronderzoek met ingreep in de bodem werd in een uitgesteld traject uitgevoerd (fase 2). Op dit deel (noordelijke deel van het onderzoeksgebied) bevonden zich twee voetbalvelden, een kantine en parkeergelegenheid. Deze sportinfrastructuur was tijdelijk nog in gebruik.

Figuur 6 : Voorstel sleuvenplan op GRB fase 1 (ARCHEBO 2016)

In de volgende hoofdstukken worden de twee fases van het proefsleuvenonderzoek behandeld. De eerste fase wordt kort samengevat in Hoofdstuk 4 (hiervan werd reeds een nota opgemaakt: Claesen J. (et al.), 2017). Fase 2 kon evenwel nog niet volledig uitgevoerd worden (zie 1.4 Randvoorwaarden). Hierdoor zal deze fase eveneens opgesplitst worden en dit in fase 2a en fase 2b. Fase 2a is onderwerp van voorliggende nota en zal uitvoerig worden besproken in Hoofdstuk 5.

OVKA/18/01/22/5 - Digitale aanmaak

Figuur 7: Uitvoeringsplan (ARCHEBO bvba, 2018).

4 SAMENVATTING PROEFSLEUVENONDERZOEK FASE 1¹⁰

Tussen 5 en 11 oktober 2016 werd binnen het projectgebied een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door Archebo bvba. Op 8 september 2017 werden nog eens vijf extra kijkvensters aangelegd om de site beter te kunnen waarderen. Binnen het onderzoeksgebied wordt door de opdrachtgever de bouw van een voetbalcomplex gerealiseerd. Op een klein deel van het terrein kon nog geen onderzoek gedaan worden, gezien het feit daar de huidige voetbalterreinen zich bevinden.

Er werden in totaal 64 sporen op een oppervlakte van 9ha aangetroffen. Één spoor (39) heeft vondstmateriaal opgeleverd, namelijk fragmenten van handgevormd aardewerk. Het spoor zelf is niet goed bewaard. In welke context dit spoor dient geplaatst te worden is onduidelijk. Op het terrein zelf werden geen andere sporen aangetroffen die binnen dezelfde periode gedateerd kunnen worden. Sporen uit de metaaltijd zijn moeilijk te vatten in sleuven en kunnen verspreid liggen. Een opgraving kan hier meer informatie over opleveren.

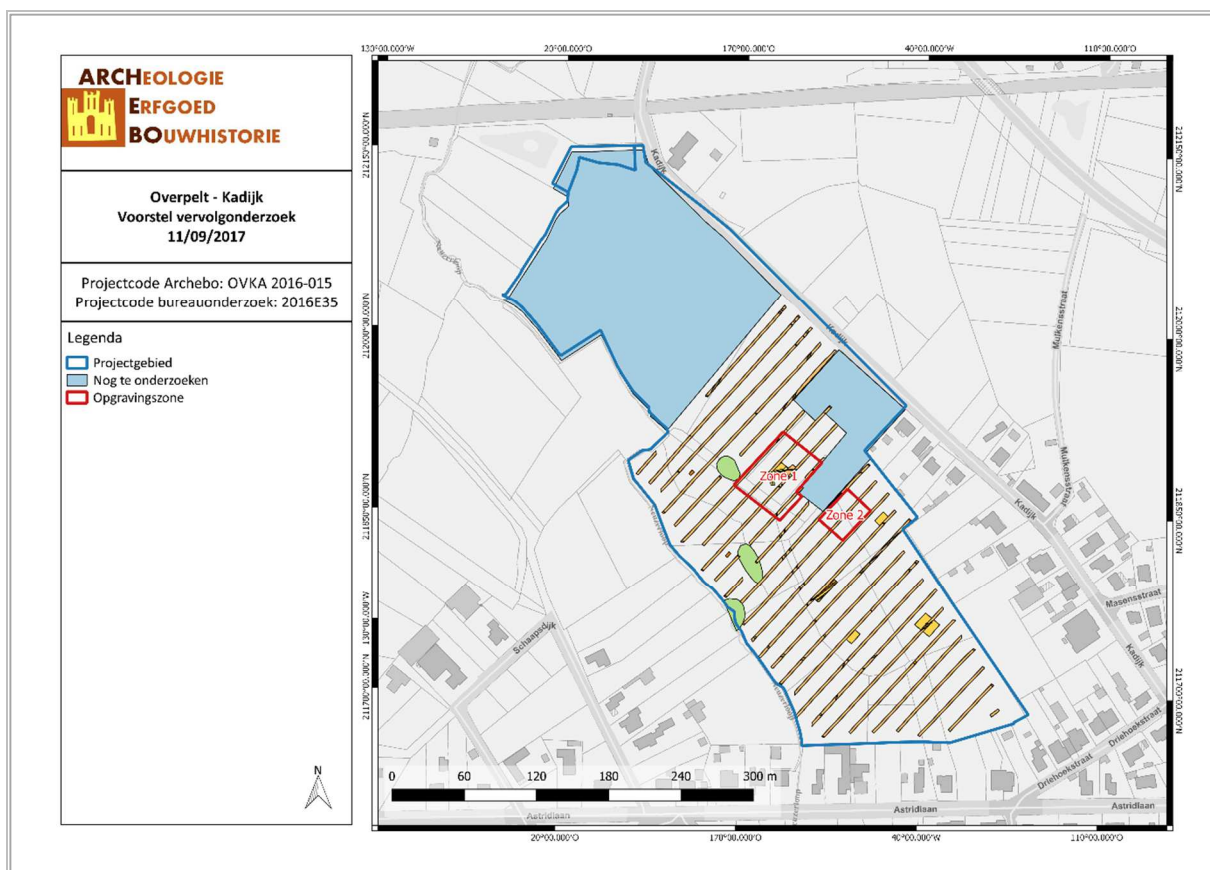
Slechts 5 sporen (22, 25, 26, 27 en 28) konden samen als één structuur geïnterpreteerd worden. Naast deze 5 sporen loopt een langwerpige spoor (24). Het is niet onwaarschijnlijk dat dit bij deze 5 hoort. Geen van deze sporen hebben vondstmateriaal opgeleverd en konden niet gedateerd worden. Vermoedelijk gaat het hier enkel om de middenstaanders. Welke functie aan deze structuur dient toegeschreven te worden is niet duidelijk. Dit dient onderzocht te worden aan de hand van een opgraving.

Vervolgens werd ook een waterput aangetroffen. De zone rond de waterput leverde, na het aanleggen van kijkvenster 10 en een coupe van dit spoor, te weinig archeologische verwachting op om een opgraving van deze zone te staven. In de onmiddellijke omgeving werden namelijk geen noemenswaardige sporen aangetroffen.

Hierdoor worden 2 opgravingszones geselecteerd voor verder onderzoek : zone 1 2600m² en zone 2 met een oppervlakte van 900m².

De overige sporen (nl. greppels) kunnen geïnterpreteerd worden als oude loop van de beek en als oude perceelgrens.

¹⁰ Claesen J., Van Genechten B., Verbeelen G., Dirix E., Sys A., Audenaert E. & Bouckaert K., 2017: Archeologienota Overpelt – Kadijk. *ARCHEBO-Rapport 2016/015*, Kortenaen

OVKA/18/01/22/6 - Digitale aanmaak

Figuur 8: Opgravingszones (Archebo bvba, 2016)

5 ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM (FASE 2A)

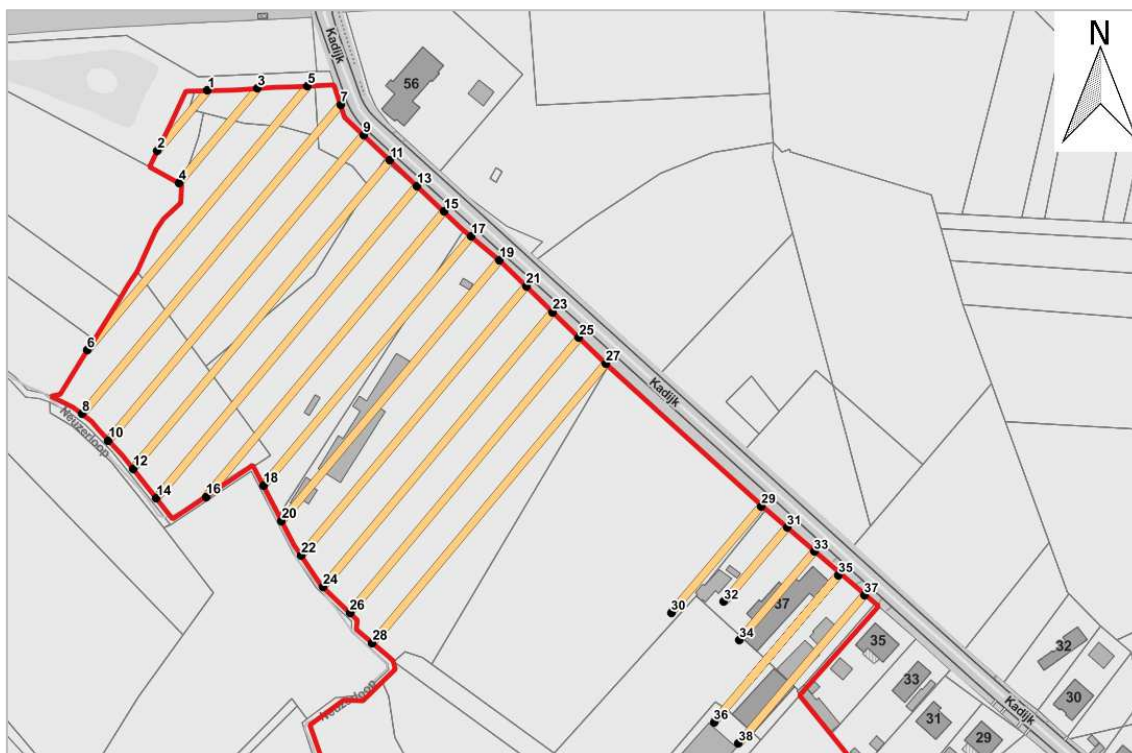
5.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

5.1.1 Onderzoeksopdracht

Het doel van het voorgestelde proefsleuvenonderzoek is het evalueren van de archeologische waarde op het gehele terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven, zodoende het archeologisch potentieel van het terrein na te gaan. Hierbij dient nagegaan te worden of er archeologische niveaus aanwezig zijn in het projectgebied en op welke diepte om een inschatting te kunnen maken van de versturende impact van de geplande werken. Verder dient het vooronderzoek met ingreep in de bodem uitspraken te kunnen doen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het onderzoeksgebied en over het potentieel op kennisvermeerdering. Dit gebeurt door middel van een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed.

5.1.2 Strategie

ARCHEBO bvba adviseerde een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven met als doel een nauwkeuriger zicht te krijgen op de gaafheid van de te onderzoeken zones alsook om de aanwezigheid van archeologische waarden in de vorm van sporen in te schatten. Het doel van proefsleuven is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van het terrein door een beperkt, maar statistisch representatief deel van het terrein te onderwerpen aan archeologisch onderzoek. Dit representatief staal laat toe om de archeologische verwachting te toetsen en een gefundeerde uitspraak te doen over de totale archeologische waarde van het terrein.

Figuur 9: Voorgesteld proefsleuvenplan fase 2 (ARCHEBO bvba)

ARCHEBO bvba heeft binnen het plangebied continue parallelle proefsleuven aangelegd. De ideale dekkinggraad van de sleuven ligt tussen 10 & 15 % van het plangebied. Statistisch onderzoek en simulaties van de sleuven op verschillende soorten vindplaatsen met diverse omvang hebben aangetoond dat met een dichtheid van 10% ongeveer 90% van alle vindplaatsen met een minimum van 5 m in diameter worden opgespoord.

Hierbij geldt dat de kans dat lineaire structuren worden gemist groter is indien sleuven alle parallel in dezelfde richting worden gelegd. Om de trefkans op dergelijke structuren te vergroten dienen dwarssleuven en/of kijkvensters te worden aangelegd. Indien afgeweken wordt van de dekkingsgraad omwille van één of andere redenen tijdens de uitvoering van het veldonderzoek, wordt dit beschreven en verantwoord in de rapportage.

OVKA/F/1

Figuur 10: Zicht op het noordelijk voetbalterrein, in noordelijke richting (ARCHEBO bvba, 2017)

5.2 ASSESSMENT PROEFSLEUVENONDERZOEK

5.2.1 Inleiding

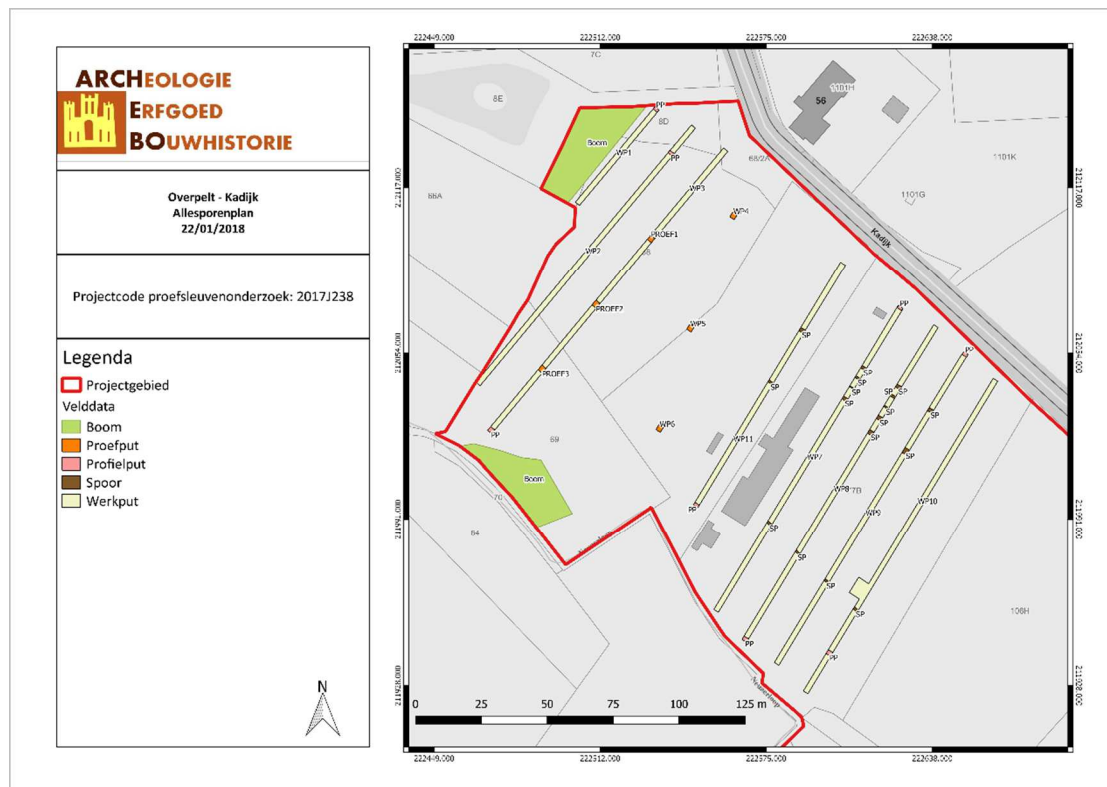
Het resultaat van een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem wordt met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt. Zowel het deel van het terrein dat onderzocht wordt als het deel van de sporen dat opgegraven wordt, is steeds statistisch representatief en laat toe uitspraken te doen over het geheel van het terrein, behalve bij vooronderzoek met ingreep in de bodem met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen. Zones van het opgravingsvlak die sporen of archeologische artefacten bevatten, worden terug afgedekt om te voorkomen dat degradatie ervan zou optreden, in afwachting van een opgraving of definitief fysiek behoud.¹¹

Het proefsleuvenonderzoek van Fase 2a vond plaats op 19 januari 2018. Aangezien werkputten 1, 2 en 3 over quasi de volledige lengte van de proefsleuven verstoring vertoonde werd er geopteerd om over het noordelijk gelegen voetbalveld binnen het onderzoeksgebied geen proefsleuven aan te leggen, maar enkele proefputten. Dit om na te gaan of ook de rest van dit deel van het onderzoeksgebied verstoord is en dat er hierdoor geen archeologisch niveau meer bewaard is. Uit de drie aangelegde proefputten bleek dat ter hoogte van het noordelijke voetbalveld de ondergrond zeer sterk verstoord is en dat tot minstens 1,5 à 2m diep. Het deel van het onderzoeksgebied ter hoogte van het zuidelijke voetbalveld bleek minder tot niet verstoord, waardoor hier wel de voorgestelde proefsleuven aangelegd werden

¹¹ Agentschap Onroerend Erfgoed, 64–65.

(werkput 7 t.e.m. 10). In de zone tussen het noordelijke voetbalveld en de toenmalige kantine werd er een proefsleuf (werkput 11) aangelegd die minder versterking vertoonde ten opzichte van het voetbalveld zelf.

Hierdoor werd van het onderzoeksgebied in Fase 2a (van ca. 28 200m²) ca. 1922,53m² onderzocht tijdens dit onderzoek, wat neerkomt op ca. 6,8%. Dit laag percentage heeft te maken met het feit dat op het noordelijke voetbalveld enkel proefputten/profielputten werden aangelegd en geen proefsleuven. Er werden in totaal 8 proefsleuven, 1 kijkvenster en 3 proefputten/profielputten aangelegd.

OVKA/22/01/22/7 - Digitale aanmaak

Figuur 11: Overzichtplan van het onderzoeksterrein (ARCHEBO bvba, 2018).

OVKA/22/01/22/8 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Overzichtplan van het onderzoeksterrein met hoogtes (ARCHEBO bvba, 2018).

5.2.2 Vondsten

Tijdens het proefsleuvenonderzoek in fase 2 werden er geen vondsten gedaan.

5.2.3 Stalen

Er werden geen stalen genomen tijdens het proefsleuvenonderzoek.

5.2.4 Conservatie

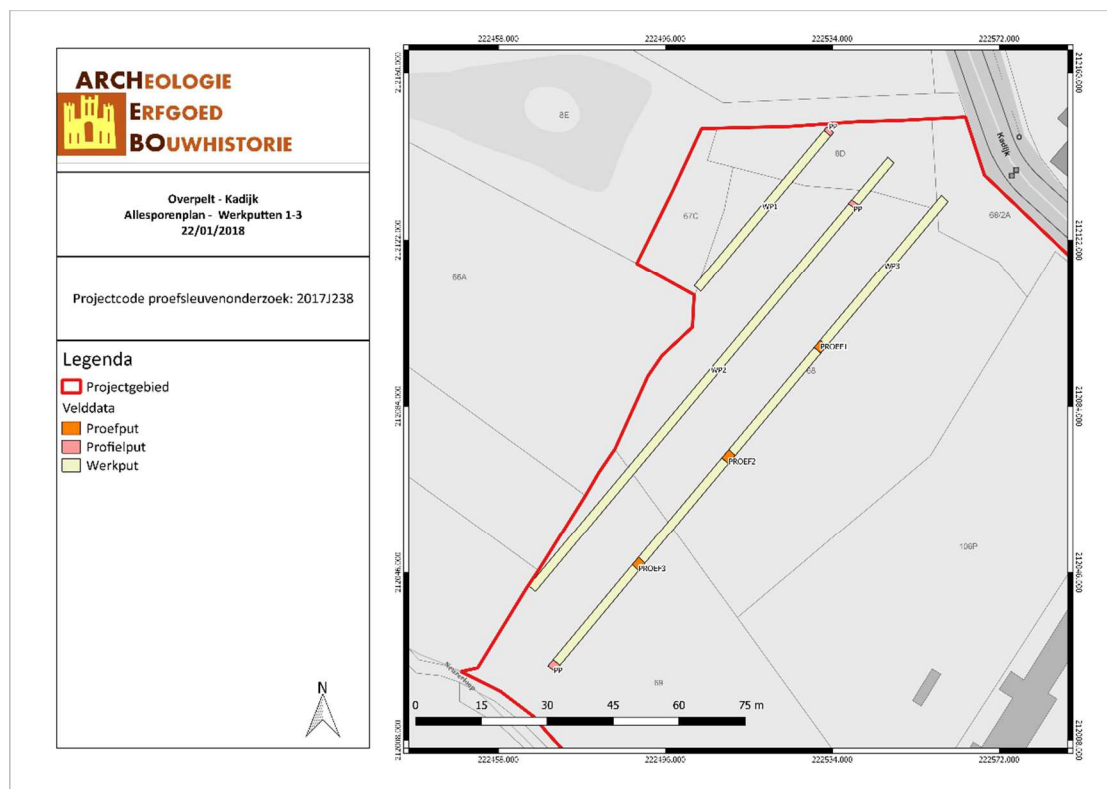
Gezien er geen vondsten werden aangetroffen is er geen conservatie noodzakelijk.

5.2.5 Archeologische sporen & structuren

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden geen archeologisch waardevolle sporen aangetroffen en geregistreerd. In de werkputten die werden aangelegd ter hoogte van het zuidelijke voetbalveld werden zeven recente greppels aangesneden.

5.2.5.1 Werkput 1, 2 & 3

Werkput 1, 2 en 3 werden aangelegd in het noordelijk deel van het onderzoeksgebied. Geen van deze drie sleuven leverde archeologisch sporen op. Enkel het uiterste noorden van sleuven 1 en 2 vertoonde geen verstoring. Hier kon dan ook de natuurlijk bodemopbouw vastgesteld en geregistreerd worden, waaruit op te maken is dat de moederbodem zich op een diepte van ca. 40 à 50cm onder het maaiveld bevindt (zie ook 5.2.7 Landschappelijke profielen). De rest van werkputten 1 en 2 waren verstoord, alsook werkput 3 is over quasi de volledige lengte van de proefsleuf verstoord. In werkput 3 werden op regelmatige afstand vier profielputten aangelegd waaruit bleek dat de verstoring tot minstens ca. 1m20 diep in de bodem gaat. Op basis hiervan werd geopteerd om over de rest van het noordelijke voetbalveld drie profielputten aan te leggen om na te gaan of de rest van het (voetbal)terrein verstoord is.

Figuur 13: Overzichtplan werkput 1, 2 en 3 (ARCHEBO bvba, 2018).

Op de overzichtsfoto van werkput 1 is op de voorgrond de natuurlijke moederbodem te zien (Figuur 14). De rest van de werkput is verstoord. Ook werkput 2 vertoonde eveneens verstoring. De verstoring in deze twee werkputten heeft o.a. te maken met het aanleggen van nutsleidingen (elektriciteitsleiding voor de verlichtingspalen van het voetbalveld) en drainage- of afwateringsbuizen.

OVKA/F/2

Figuur 14: Overzichtsfoto werkput 1 en werkput 2 (ARCHEBO bvba, 2018)

OVKA/F/3

Figuur 15: Drainagebuis en elektriciteitsleiding in werkput 2 (ARCHEBO bvba, 2017)

Werkput 3 vertoont over quasi de volledige lengte van de sleuf verstoring. Op regelmatig afstand werd een proefput/profielput aangelegd om de diepte en dus de impact van de verstoring in te kunnen schatten. De verstoring bleek tot minstens 1m20 diep te gaan, waardoor het archeologisch niveau niet meer aanwezig is. Enkel het noordelijk profiel van 'PROEF 2' vertoont nog een enigszins natuurlijke opbouw (Figuur 18). Hierbij bevindt de moederbodem zich op ca. 70cm onder het huidig maaiveld. De natuurlijke bodemopbouw kon echter slechts over een zeer beperkte afstand gevolgd worden.

OVKA/F/4

Figuur 16: Overzichtsfoto werkput 3 (ARCHEBO bvba, 2017)

OVKA/F/5

Figuur 17: Overzichtsfoto PROEF 1 en 3, werkput 3 (ARCHEBO bvba, 2017)

OVKA/F/6

Figuur 18: Overzichtsfoto en noordelijk profiel PROEF 2, werkput 3 (ARCHEBO bvba, 2017)

5.2.5.2 Werkput 4, 5 en 6

Op basis van de eerste drie proefsleuven die over quasi de volledige lengte verstoord zijn, werd geopteerd om over de rest van het noordelijke voetbalveld proefputten/profielputten aan te leggen om de omvang van de verstoring in te kunnen schatten. Uit de drie proefputten, die dwars over het voetbalveld werden aangelegd, is gebleken dat het gehele terrein ter hoogte van het noordelijke voetbalveld verstoring kent. De proefputten werden aangelegd tot op een diepte van ongeveer 1,5 tot 2m. Tot op deze diepte kon de verstoring nog steeds waargenomen worden en werd de natuurlijke bodem nog steeds niet aangetroffen. Om veiligheidsredenen en te natte ondergrond werden de proefputten niet dieper aangelegd. Aangezien de verstoring tot minstens een diepte van 2m kon vastgesteld worden, kan geconcludeerd worden dat het archeologisch niveau verdwenen is. Op basis van de onverstoorde profielen in werkput 1, 2 en 3 kon namelijk achterhaald worden dat het archeologisch niveau zich op een diepte van 40 à 70cm onder het huidig maaiveld bevindt.

Onderaan de proefputten/profielputten werd een laag aangetroffen van grof korrelige kiezelgesteente dat vermoedelijk is opgebracht om de natte bodem beter te kunnen draineren in functie van het gebruik als voetbalveld. Deze laag wordt afgedekt door een dik 'verrommeld' pakket (A-horizont).

OVKA/18/01/22/10 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Overzichtsplan werkput 4, 5 en 6 (ARCHEBO bvba, 2018).

OVKA/18/01/22/11 - Digitale aanmaak

Figuur 20: Situeringsplan werkput 4, 5 en 6 op luchtfoto (ARCHEBO bvba, 2018).

OVKA/F/7

Figuur 21: Noordelijk profiel werkput 4 en 5 (ARCHEBO bvba, 2017)

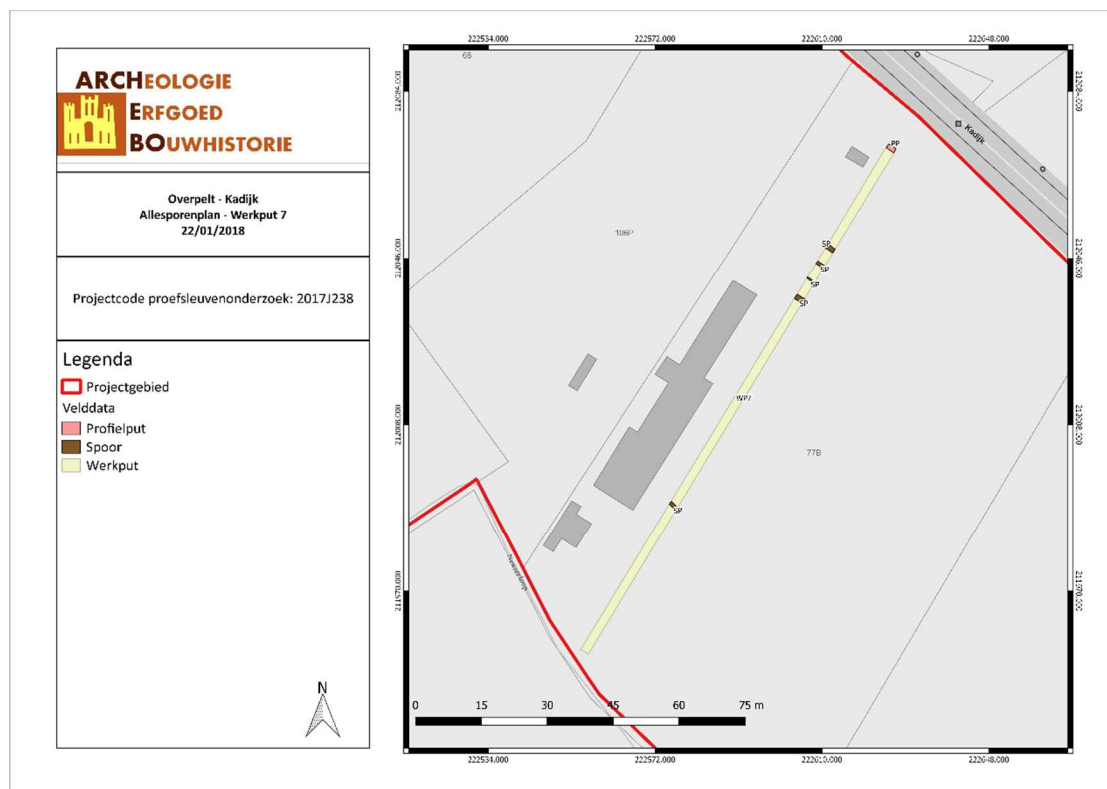
OVKA/F/8

Figuur 22: Werkput 6 (ARCHEBO bvba, 2017)

5.2.5.3 Werkput 7

Werkput 7 werd aangelegd op het zuidelijk gelegen voetbalveld langsheen de toenmalige kantine. In deze werkput werden vijf greppels aangesneden. Het betreft vijf parallelle greppels met een NW-ZO oriëntatie. De greppels zijn op basis van hun donkere humusrijke inhoud als recent te dateren.

De rand van de werkput ligt op ca. 43,6m TAW. Het vlak tussen 42,9m en 43,1m TAW.

OVKA/18/01/22/12 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Overzichtsplanning werkput 7 (ARCHEBO bvba, 2018).

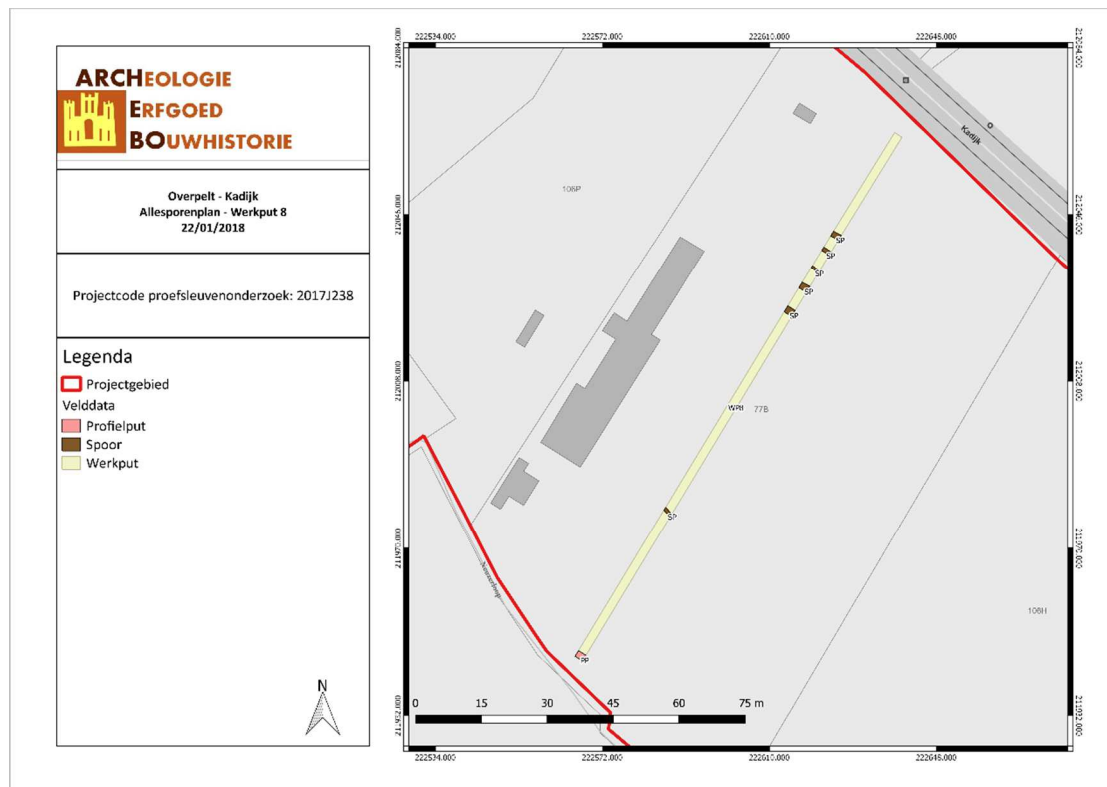
OVKA/F/9

Figuur 24: Overzichtsfoto werkput 7 (ARCHEBO bvba, 2018)

5.2.5.4 Werkput 8

In werkput 8 werden eveneens zes parallelle greppels aangetroffen, waarvan vijf het verlengde zijn van greppels die ook al aangesneden werden in werkput 7.

De rand van de werkput ligt tussen 43,8m men 44,0m TAW. Het vlak tussen 43,3m en 43,5m TAW

OVKA/18/01/22/13 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Overzichtplan werkput 8 (ARCHEBO bvba, 2018).

OVKA/F/10

Figuur 26: Overzichtsfoto werkput 8 (ARCHEBO bvba, 2018)

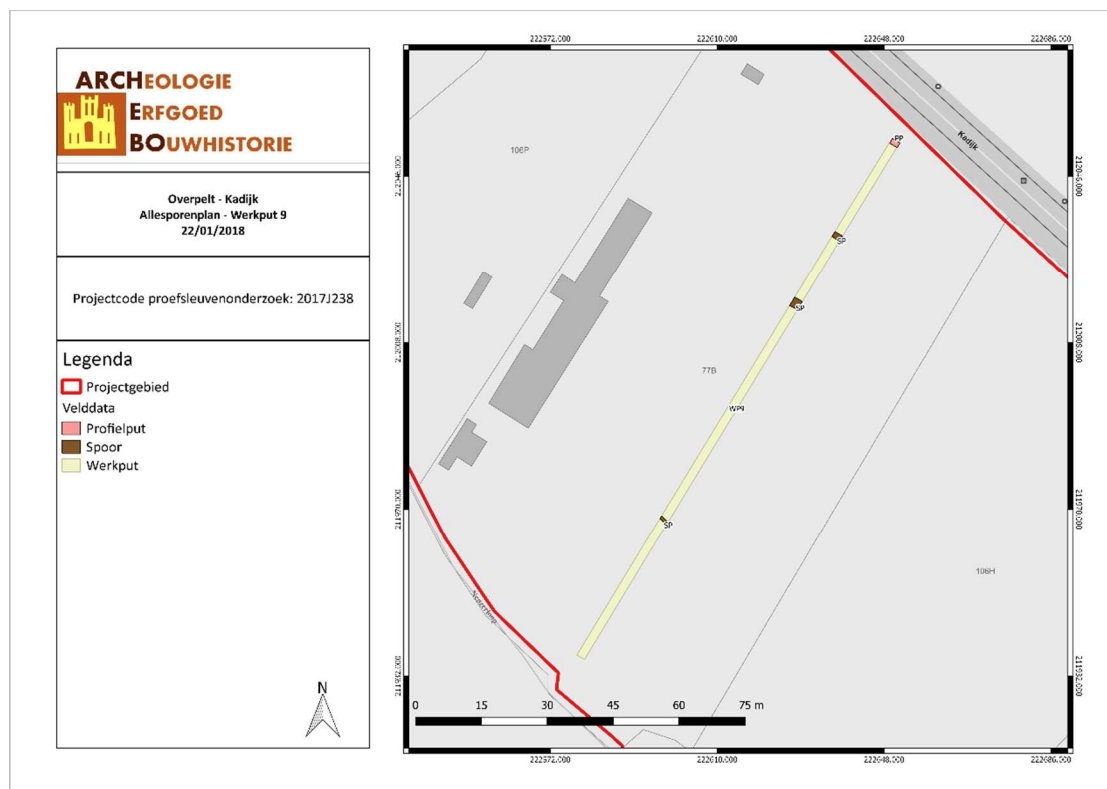
OVKA/F/11

Figuur 27: Recente greppel, werkput 8 (ARCHEBO bvba, 2018)

5.2.5.5 Werkput 9

Ook in werkput 9 werden drie recente greppels aangesneden. Deze parallelle greppels zijn het verlengde van greppels die ook in de vorige werkputten werden teruggevonden.

De rand van de werkput ligt tussen 44,0m men 44,1m TAW. Het vlak op ca. 43,5m TAW

OVKA/18/01/22/14 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Overzichtplan werkput 9 (ARCHEBO bvba, 2018).

OVKA/F/12

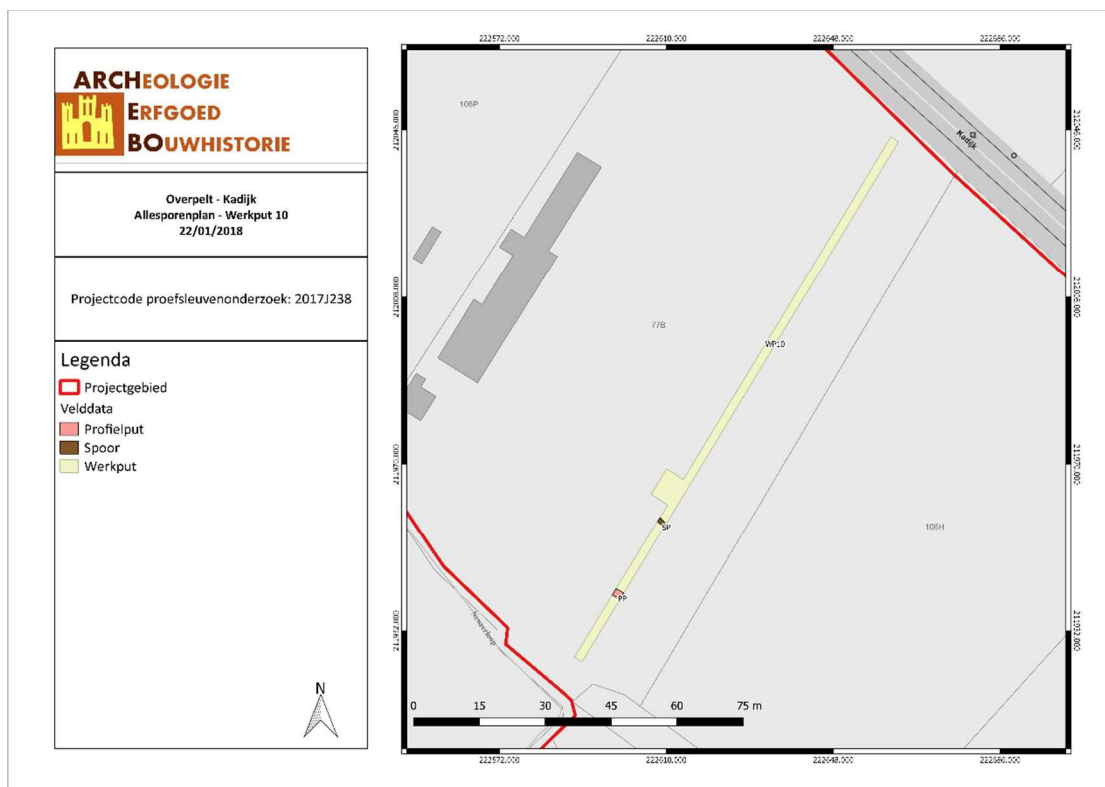
Figuur 29: Overzichtsfoto werkput 9 (ARCHEBO bvba, 2018)

5.2.5.6 Werkput 10

In werkput 10 werd er nog één recente greppel aangesneden in het zuidelijke deel van de proefsleuf. Deze greppel is het verlengde van een greppel die ook in de andere werkputten (7, 8 en 9) werd aangesneden. Deze greppel komt overeen met een perceelsindeling op de Atlas der Buurtwegen (Figuur 36).

De rand van de werkput ligt op ca. 44,1m TAW. Het vlak op ca. 43,5m TAW.

Ter hoogte van werkput 10 werd een kijkvenster aangelegd, maar dit leverde net zoals de proefsleuven geen archeologische sporen op.

OVKA/18/01/22/15 - Digitale aanmaak

Figuur 30: Overzichtsplanning werkput 10 (ARCHEBO bvba, 2018).

OVKA/F/13

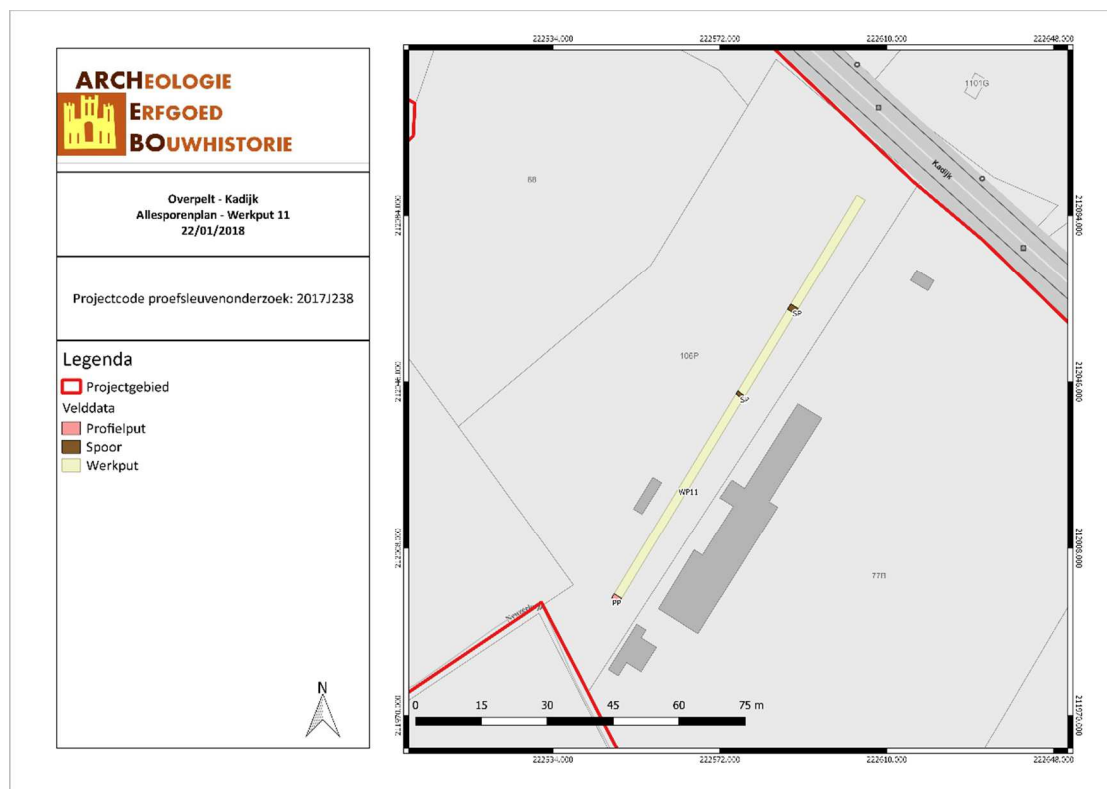
Figuur 31: Overzichtsfoto werkput 10 en kijkvenster (ARCHEBO bvba, 2018)

5.2.5.7 Werkput 11

Werkput 11 werd aangelegd in de zone tussen het noordelijk gelegen voetbalterrein en de toenmalige kantine. Het noordelijke deel van de proefsleuf bleek verstoord te zijn door o.a. drainage- of afwateringsbuizen. Ook het zuidelijk deel van de proefsleuf is deels verstoord.

Ter hoogte van het onverstoorde deel van de werkput werden twee recente greppels met een NW-ZO oriëntatie aangesneden. Eén van deze greppel is het verlengde van een greppel die ook in werkput 7, 8 en 9 werd aangetroffen. De andere greppel betreft eveneens een perceelsgreppel die overeenkomt met een perceelsindeling op de Atlas der Buurtwegen.

De rand van de werkput ligt tussen 43,3m en 43,6m TAW. Het vlak op ca. 42,9m TAW.

OVKA/18/01/22/16 - Digitale aanmaak

Figuur 32: Overzichtplan werkput 11 (ARCHEBO bvba, 2018).

OVKA/F/14

Figuur 33: Overzichtsfoto kijkvenster, werkput 11 (ARCHEBO bvba, 2018)

OVKA/F/15

Figuur 34: Drainage- of afwateringsbuis, werkput 11 (ARCHEBO bvba, 2018)

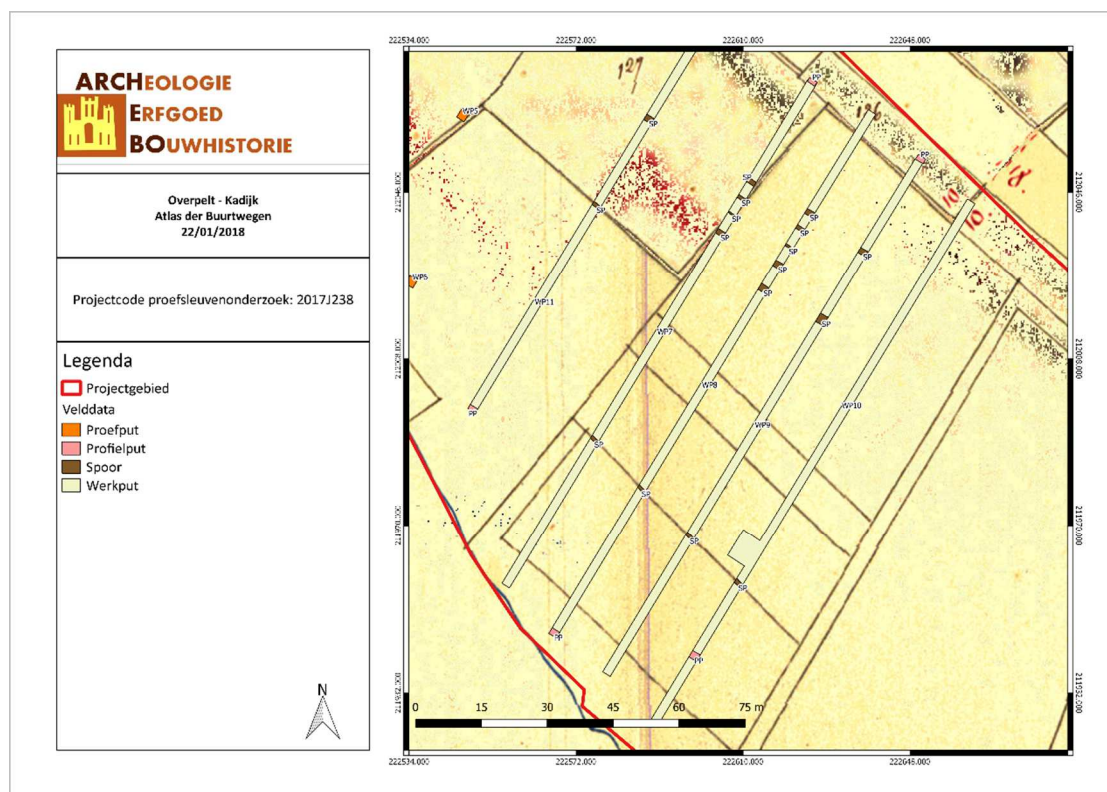

OVKA/F/16

Figuur 35: Verstoord profiel in het zuidelijk deel van werkput 11 (ARCHEBO bvba, 2018)

5.2.6 Assessment sporen

Tijdens het onderzoek werden geen waardevolle archeologische sporen aangetroffen. Er werden wel zeven recente parallelle greppels aangesneden. Twee van deze greppels zijn te zien als perceelsindelingen op de Atlas der Buurtwegen. De greppels vertonen een donkere humusrijke inhoud en variëren tussen ca. 20 en 50 à 60cm.

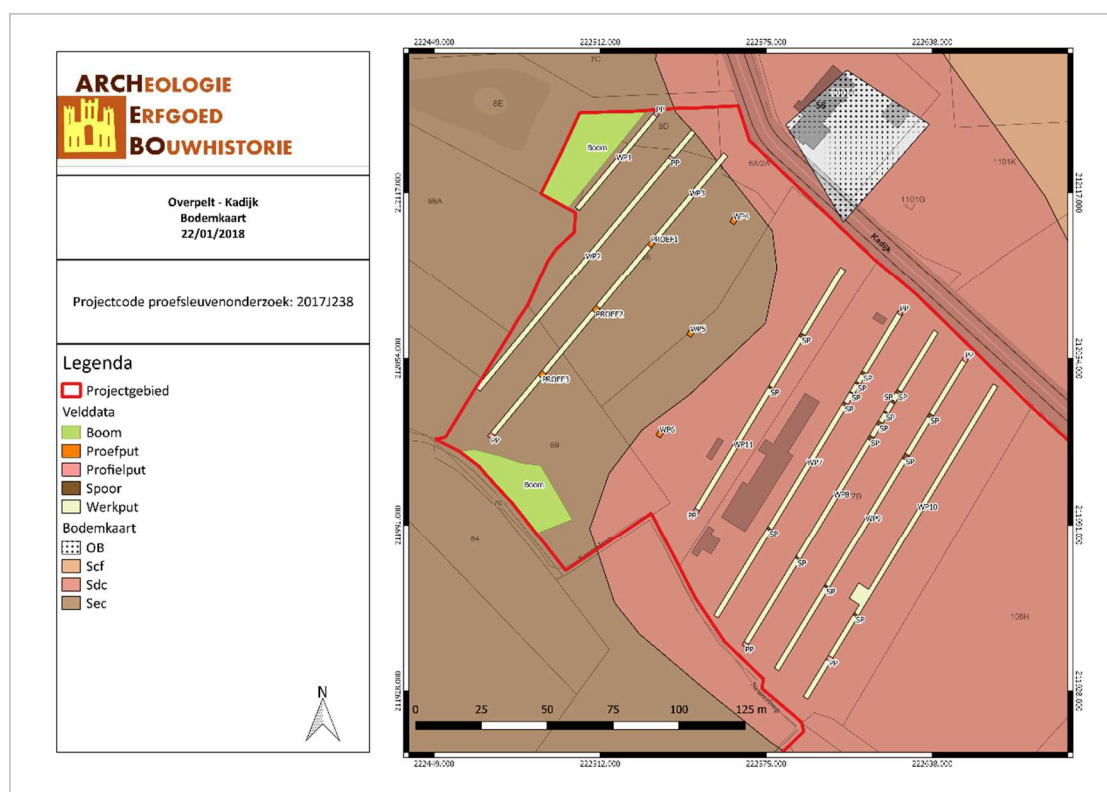
OVKA/18/01/22/17 - Digitale aanmaak

Figuur 36: Overzichtsplan met greppels op Atlas der Buurtwegen (ARCHEBO bvba, 2018).

5.2.7 Landschappelijke profielen

De proefsleuven in Fase 2a van het proefsleuvenonderzoek werden aangelegd op de zone die gekarteerd staat als t-Sec3 en t-Sdc3. Het bodemtype Sec zijn natte lemige zandbodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. Sdc-bodems zijn matig natte lemige zandbodems met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont.

Bij het aanleggen van de proefsleuven en proefputten/profielputten ter hoogte van de Sec-bodems bleek het terrein zeer nat te zijn. Dit had een impact bij het aanleggen van de proefputten/profielputten die snel onder water liepen, waardoor niet dieper dan 1,5 tot 2m kon uitgegraven worden. Hierdoor kon de natuurlijke moederbodem niet bereikt worden om de exacte diepte van de reeds aangehaalde verstoring binnen het onderzoeksgebied na te gaan.

OVKA/18/01/22/18 - Digitale aanmaak

Figuur 37: Proefsleuven op bodemkaart (ARCHEBO bvba, 2018).

Op het noordelijkwestelijk deel van het onderzoeksgebied, ter hoogte van het noordelijk gelegen voetbalveld, werden in de drie proefsleuven (werkput 1, 2 en 3) zes profielen opgeschoond. Hiervan vertonen slechts twee profielen een natuurlijke opbouw. Een eerste profiel bevindt zich in het noordelijke deel van werkput 1. Een tweede profiel, waar de natuurlijke opbouw kon vastgesteld worden, bevindt zich zowat ter hoogte van het midden van werkput 3 (PROEF 2). Deze natuurlijke opbouw in werkput 3 kon echter slechts over een zeer beperkte afstand waargenomen worden. De profielen bestaan uit een dikke donkerbruin-grijze A-horizont van ca. 40 à 60cm. Hieronder bevinden zich resten van de B-horizont. In werkput 1 is deze B-horizont weinig bewaard. In het andere geval (werkput 3) is deze B-horizont ca. 10cm dik. De moederbodem bevindt zich in werkput 1 op ca. 40 à 50cm onder het huidige maaiveld en in werkput 3 op ca. 70cm.

OVKA/F/17

Figuur 38: Profielfoto werkput 1 (ARCHEBO bvba, 2017)

OVKA/F/18

Figuur 39: Profielfoto werkput 3 (ARCHEBO bvba, 2017)

De andere vier profielen die werden opgeschoond vertonen een zeer sterke graad van verstoring. Algemeen kan gesteld worden dat onder een dik pakket van 'verrommeld' materiaal (A-horizont) zich een laag bevindt van grof korrelige kiezelgesteente dat vermoedelijk is opgebracht om de natte bodem beter te kunnen draineren (profiel werkput 2). Deze laag bevindt zich algemeen op een diepte van ca. 1m à 1m20 ten opzichte van het huidig maaiveld. Vermoedelijk werd het terrein in een recent verleden (bij de aanleg van de voetbalvelden) afgegraven en terug opgehoogd met plaggen om een betere drainering van het natte gebied te realiseren. In de zuidwestelijke hoek kon een dik veenpakket worden vastgesteld in het bovenste horizont (profiel werkput 3). Dit veenpakket kon ook al vastgesteld worden bij de landschappelijke boringen en bevindt zich langsheen de beek.

Ook in de drie proefputten/profielputten die werden aangelegd dwars over het noordelijk voetbalterrein vertonen een gelijkaardige bodemopbouw als in de proefsleuven. Hier kon de verstoring gevolgd worden tot 1,5 à 2m diepte.

OVKA/F/19

Figuur 40: Profiel foto werkput 2 (ARCHEBO bvba, 2017)

OVKA/F/20

Figuur 41: Profiel foto werkput 3 (ARCHEBO bvba, 2017)

In de zone van het zuidelijk gelegen voetbalveld (werkputten 7 t.e.m. 10) werden nog eens vier profielen opgeschoond. Bij de aanleg van de proefsleuven werd een sterk gevlekte B-horizont aangesneden, zoals ook het bodemtype op de bodemkaart aangeeft (Sdc). De B-horizont kon echter niet overal vastgesteld worden, zoals te zien is op de profiel foto uit werkput 7 (Figuur 42). De bouwvoor (A-horizont) heeft een dikte van ca. 50cm. Waar de B-horizont aanwezig is (zoals te zien is op de profiel foto van werkput 10, Figuur 43) varieert deze in dikte. De moederbodem (C-horizont) werd aangesneden op ca. 50 à 70cm onder het huidig maaiveld.

OVKA/F/21

Figuur 42: Profielfoto werkput 7 (ARCHEBO bvba, 2017)

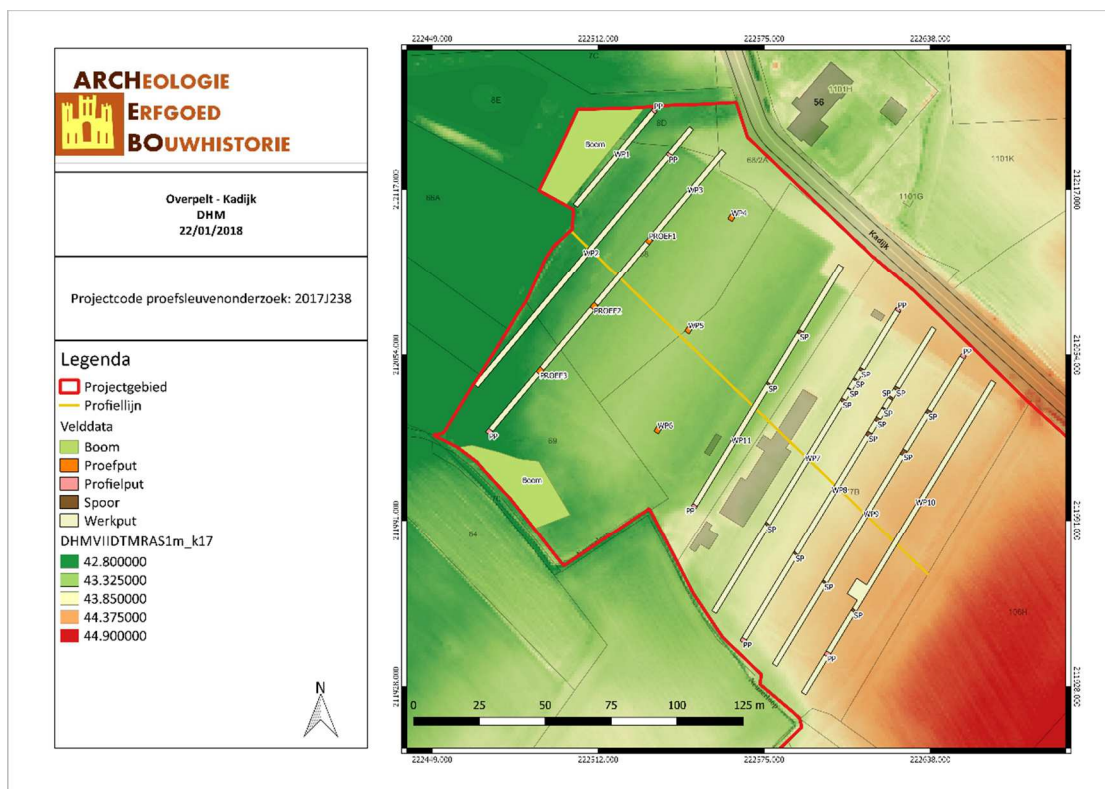
OVKA/F/22

Figuur 43: Profielfoto werkput 10 (ARCHEBO bvba, 2017)

5.2.8 Proefsleuven ten opzichte van landschappelijke ligging

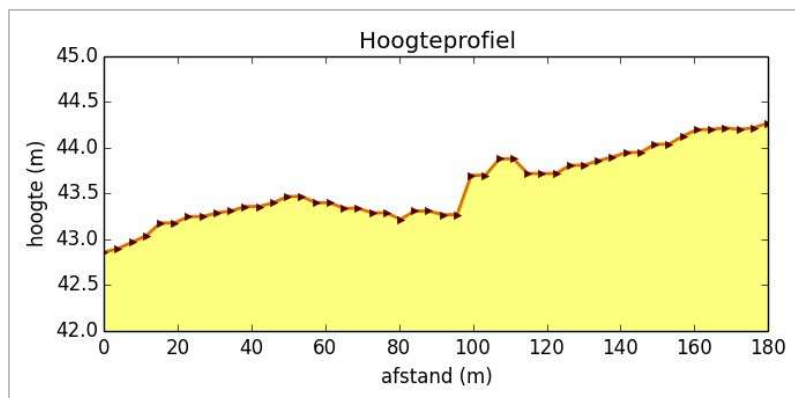
Op het Digitaal Hoogtemodel is te zien dat werkputten 1 t.e.m. 3 op het laagste (natste) deel van het terrein zijn aangelegd. Zoals ook reeds werd aangegeven in de bureaustudie maakt dit deel van het projectgebied deel uit van de beekdepressie van de Holvense Beek.¹² Ter hoogte van het voetbalveld zelf is het terrein licht opgehoogd ten opzichte van de westelijke zone van het veld. Het zuidelijk gelegen voetbalveld is ca. 1m hoger gelegen dan het noordelijke voetbalveld. Het terrein is hierdoor minder nat. Daardoor is dit deel van het onderzoeksgebied minder onderhevig geweest aan antropogene invloeden en is het archeologisch niveau hier wel bewaard, in tegenstelling tot de zone van het noordelijk gelegen voetbalveld. Hier heeft men namelijk kunstmatige ingrepen moeten uitvoeren om het natte terrein (beekvallei) te draineren in functie van het gebruik van het terrein voor een voetbalveld.

¹² Claesen J., Van Genechten B. & Verbeelen G., 2017: Melding archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem Overpelt – Kadijk, Melding vooronderzoek, ARCHEBO-Rapport 2016-015, Kortenaeken

OVKA/18/01/22/19 - Digitale aanmaak

Figuur 44: Onderzoeksgebied en proefsleuven op DHM (ARCHEBO bvba, 2017).

Figuur 45: Hoogteprofiel NW-ZO (ARCHEBO bvba, 2018).

5.3 ASSESSMENT METAALDETECTIE

De metaaldetectie werd uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk, maar heeft in de praktijk niets opgeleverd.

5.4 HET ONDERZOCHT GEBIED

Hieronder worden de onderzoeksvragen beantwoord:

- Hoeveel verschillende lagen zijn er te onderscheiden (stratigrafie)? //- Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding?

Op de zones waar de natuurlijke opbouw vastgesteld kon worden vertonen de profielen drie lagen. Er is een dikke donkerbruin-grijze A-horizont aanwezig (van ca. 50cm dik). Hieronder bevindt zich een sterk gevlekte B-horizont en de C-horizont.

- *Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden? - Is er effectief sprake van een plaggenveld?*

Het ontbreken van een horizont op het noordelijke deel van het onderzoeksgebied kan verklaard worden door antropogene invloeden om het terrein te draineren in functie van het gebruik als voetbalveld.

- *Bevatten deze lagen archeologische resten? Zo ja, welke? // Zijn er sporen aanwezig?*
Er werden geen archeologische resten aangetroffen. In de B-horizont werden wel zeven recente parallelle greppels aangesneden. Twee van deze greppels komen overeen met de perceelsindeling die is weergegeven op de Atlas der Buurtwegen.
- *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*
De greppels zijn van antropogene oorsprong.
- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?*
De bewaringstoestand van de aangetroffen greppels is goed te noemen. De noordelijke zone van het onderzoeksgebied is verstoord. Dit heeft nefaste gevolgen voor de bewaring van eventuele archeologische sporen op dit deel van het terrein.
- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*
De greppels kunnen geïnterpreteerd worden als perceelsgreppels. Twee van de aangetroffen greppels zijn weergegeven op de Atlas der Buurtwegen als perceelsindeling.
- *Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*
De greppels kunnen op basis van hun inhoud als recent gedateerd worden.
- *Uit welke periode dateren de vondsten? Kan er een functionele interpretatie aan gegeven worden? Houden ze verband met bepaalde activiteiten?*
Er werden geen vondsten aangetroffen bij Fase 2a van het proefsleuvenonderzoek.
- *Wat is de datering en samenstelling van de aangetroffen lagen?*
De verstoorde lagen die werden aangetroffen ter hoogte van het noordelijk gelegen voetbalveld kunnen in verband gebracht worden met de aanleg van dit voetbalveld. Deze (ophogings)lagen zijn dus vrij recent te dateren.
- *Wat is de relatie tussen de bodem, de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie) en de archeologische sporen?*
Het ontbreken van archeologische sporen binnen het onderzoeksgebied van fase 2a heeft enerzijds te maken met de aangetroffen verstoringen in de ondergrond die het mogelijk archeologisch archief hebben vernietigd. Anderzijds is op te merken dat dit deel van het onderzoeksgebied gelegen is in een beekdal en bijgevolg te nat is voor landbouwactiviteiten of bewoning in het verleden. Deze zone kan evenwel in gebruik geweest zijn voor viskwekerij, zoals ook in de bureaustudie werd aangehaald. Hiervan werden echter geen sporen aangetroffen.
- *Op welke hoogte bevindt zich de natuurlijke bodem?*
De natuurlijke bodem, ter hoogte van het zuidelijk gelegen voetbalveld bevindt, zich op ca. 50 à 70cm onder het huidig maaiveld. Dit komt overeen met 42,9 tot 43,5m TAW.
- *Kunnen de resultaten van de bureaustudie fijn gesteld worden?*
Hoewel de bureaustudie aantoonde dat er een hoge kans was voor het aantreffen van archeologische resten werd op het noordelijk deel van het projectgebied geen archeologisch waardevolle sporen aangetroffen.
- *Geven de resultaten aanleiding tot vervolgonderzoek? Zo ja, welk?*
Nee, gezien het ontbreken van waardevolle archeologische resten.
- *Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?*
N.v.t.
- *Wat is de impact van het huidige gebruik van het terrein op het archeologische erfgoed?*
Het gebruik van het terrein binnen het onderzoeksgebied van fase 2a als voetbalveld heeft vooral op het noordelijk gelegen voetbalveld een nefast impact gehad op het bodemarchief.

Recente antropogene invloeden om het natte terrein te draineren heeft het mogelijk archeologisch erfgoed verstoord/vernietigd.

5.5 POTENTIËLE KENNIS EN WAARDERING

Er werden tijdens het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem, in de vorm van een proefsleuvenonderzoek (Fase 2a) geen relevante en waardevolle archeologische resten aangetroffen. Hierdoor biedt het onderzoeksterrein geen bijdrage voor een potentiële kennisvermeerdering van dit terrein en de omliggende omgeving. Tijdens het onderzoek werden zeven recente greppels aangetroffen die geïnterpreteerd kunnen worden als perceelsgreppels.

5.6 INTERPRETATIE VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE

Door het ontbreken van archeologisch relevante en waardevolle resten, en dus ook het ontbreken van een archeologisch interessante site, wordt er geadviseerd om geen verder onderzoek uit te voeren op dit deel van het projectgebied (Fase 2a). Op basis van het gevoerde onderzoek wordt er dus geadviseerd om geen verder archeologisch onderzoek op te leggen in welke vorm dan ook en dit deel van het terrein definitief vrij te geven. Dit ontslaat de opdrachtgever, noch de bouwheer niet van de wettelijke meldingsplicht, indien er toch nog archeologische vondsten gedaan worden.

6 SAMENVATTING

6.1 VOOR EEN GESPECIALISEERD PUBLIEK

Op 19 januari 2018 werd binnen het onderzoeksgebied, Fase 2a, een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door Archebo bvba. Binnen het onderzoeksgebied wordt door de opdrachtgever de bouw van een voetbalcomplex gerealiseerd. Op een klein deel van het terrein kon nog geen onderzoek gedaan worden, gezien het feit dat de huidige bebouwing nog niet gesloopt was. Dit deel dient in een volgende fase (Fase 2b) nog uitgevoerd te worden.

Er werden tijdens het proefsleuvenonderzoek in Fase 2a geen archeologische sporen, noch vondsten, aangetroffen. Het noordelijk deel van het onderzoeksgebied, ter hoogte van het noordelijk gelegen voetbalveld, vertoonde zeer sterke verstoring waarbij het archeologisch niveau verdwenen is. Op dit deel van het terrein werden drie proefputten/profielputten aangelegd die aantoonde dat de verstoring tot minstens 1,5 tot 2m diep in de bodem gaat. Ter hoogte van het zuidelijk gelegen voetbalveld werden zeven recente greppels aangetroffen die geïnterpreteerd kunnen worden als perceelsgreppels. Twee van deze greppels zijn weergegeven op de Atlas der Buurtwegen.

De geplande werken zullen het archeologisch niveau verstoren, maar gezien er geen archeologische interessante resten werden aangetroffen is er bijgevolg geen verder onderzoek noodzakelijk op dit deel van het projectgebied.

6.2 VOOR EEN NIET-GESPECIALISEERD PUBLIEK

Op 19 januari 2018 werd binnen het onderzoeksgebied, Fase 2a, een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door Archebo bvba. Binnen het onderzoeksgebied wordt door de opdrachtgever de bouw van een voetbalcomplex gerealiseerd. Op een klein deel van het terrein kon nog geen onderzoek gedaan worden, gezien het feit dat de huidige bebouwing nog niet gesloopt was. Dit deel dient in een volgende fase (Fase 2b) nog uitgevoerd te worden.

Er werden tijdens het proefsleuvenonderzoek in Fase 2a geen archeologische sporen, noch vondsten, aangetroffen. Het noordelijk deel van het onderzoeksgebied, ter hoogte van het noordelijk gelegen voetbalveld, vertoonde zeer sterke verstoring waarbij het archeologisch niveau verdwenen is. Op dit deel van het terrein werden drie proefputten/profielputten aangelegd die aantoonde dat de verstoring tot minstens 1,5 tot 2m diep in de bodem gaat. Ter hoogte van het zuidelijk gelegen voetbalveld werden zeven recente greppels aangetroffen die geïnterpreteerd kunnen worden als perceelsgreppels.

De geplande werken zullen het archeologisch niveau verstoren, maar gezien er geen archeologische interessante resten werden aangetroffen is er bijgevolg geen verder onderzoek noodzakelijk op dit deel van het projectgebied.

7 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Claesen J., Van Genechten B. & Verbeelen G., 2017: Melding archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem Overpelt – Kadijk, *Melding vooronderzoek, ARCHEBO-Rapport 2016-015*, Kortenaeken

Claesen J., Van Genechten B., Verbeelen G., Dirix E., Sys A., Audenaert E. & Bouckaert K., 2017: Archeologienota Overpelt – Kadijk. *ARCHEBO-Rapport 2016/015*, Kortenaeken

Claesen J., Van Genechten B., Verbeelen G., Dirix E., Sys A., Audenaert E. & Bouckaert K., 2017: Programma van Maatregelen voor een archeologische opgraving Overpelt - Kadijk. *ARCHEBO-Rapport 2016/015*, Kortenaeken

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Code van Goede Praktijk voor de Uitvoering van en Rapportering over Archeologisch Vooronderzoek en Archeologische Opgravingen en het Gebruik van Metaaldetectoren, versie 2.0". Agentschap Onroerend Erfgoed, januari 2017.

Geopunt Vlaanderen. "Atlas der Buurtwegen". Geraadpleegd 2 januari 2017.
<http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

8 FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering van het projectgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2017) .	6
Figuur 2: Situering van het projectgebied op de luchtfoto (Geopunt, 2017)	7
Figuur 3: Luchtfoto projectgebied (ARCHEBO bvba, 2017)	9
Figuur 4: Luchtfoto projectgebied (ARCHEBO bvba, 2017)	10
Figuur 5: Aangetroffen bodemopbouw bij het landschappelijk booronderzoek (ARCHEBO bvba, 2016).	13
Figuur 6 : Voorstel sleuvenplan op GRB fase 1 (ARCHEBO 2016).....	15
Figuur 7: Uitvoeringsplan (ARCHEBO bvba, 2018).....	16
Figuur 8: Opgravingszones (Archebo bvba, 2016).....	18
Figuur 9: Voorgesteld proefsleuvenplan fase 2 (ARCHEBO bvba).....	19
Figuur 10: Zicht op het noordelijk voetbalterrein, in noordelijke richting (ARCHEBO bvba, 2017)	20
Figuur 11: Overzichtsplan van het onderzoeksterrein (ARCHEBO bvba, 2018).....	21
Figuur 12: Overzichtsplan van het onderzoeksterrein met hoogtes (ARCHEBO bvba, 2018).....	22
Figuur 13: Overzichtsplan werkput 1, 2 en 3 (ARCHEBO bvba, 2018).	23
Figuur 14: Overzichtsfoto werkput 1 en werkput 2 (ARCHEBO bvba, 2018).....	24
Figuur 15: Drainagebuis en elektriciteitsleiding in werkput 2 (ARCHEBO bvba, 2017)	24
Figuur 16: Overzichtsfoto werkput 3 (ARCHEBO bvba, 2017)	24
Figuur 17: Overzichtsfoto PROEF 1 en 3, werkput 3 (ARCHEBO bvba, 2017).....	25
Figuur 18: Overzichtsfoto en noordelijk profiel PROEF 2, werkput 3 (ARCHEBO bvba, 2017)	25
Figuur 19: Overzichtsplan werkput 4, 5 en 6 (ARCHEBO bvba, 2018).	26
Figuur 20: Situeringplan werkput 4, 5 en 6 op luchtfoto (ARCHEBO bvba, 2018).	26
Figuur 21: Noordelijk profiel werkput 4 en 5 (ARCHEBO bvba, 2017).....	27
Figuur 22: Werkput 6 (ARCHEBO bvba, 2017).....	27
Figuur 23: Overzichtsplan werkput 7 (ARCHEBO bvba, 2018).....	28
Figuur 24: Overzichtsfoto werkput 7 (ARCHEBO bvba, 2018)	28
Figuur 25: Overzichtsplan werkput 8 (ARCHEBO bvba, 2018).....	29
Figuur 26: Overzichtsfoto werkput 8 (ARCHEBO bvba, 2018)	30
Figuur 27: Recente greppel, werkput 8 (ARCHEBO bvba, 2018)	30
Figuur 28: Overzichtsplan werkput 9 (ARCHEBO bvba, 2018).....	31
Figuur 29: Overzichtsfoto werkput 9 (ARCHEBO bvba, 2018)	31
Figuur 30: Overzichtsplan werkput 10 (ARCHEBO bvba, 2018).....	32
Figuur 31: Overzichtsfoto werkput 10 en kijkvenster (ARCHEBO bvba, 2018).....	33
Figuur 32: Overzichtsplan werkput 11 (ARCHEBO bvba, 2018).....	34
Figuur 33: Overzichtsfoto kijkvenster, werkput 11 (ARCHEBO bvba, 2018).....	34
Figuur 34: Drainage- of afwateringsbuis, werkput 11 (ARCHEBO bvba, 2018)	35
Figuur 35: Verstoord profiel in het zuidelijk deel van werkput 11 (ARCHEBO bvba, 2018)	35
Figuur 36: Overzichtsplan met greppels op Atlas der Buurtwegen (ARCHEBO bvba, 2018).	35
Figuur 37: Proefsleuven op bodemkaart (ARCHEBO bvba, 2018).	36
Figuur 38: Profielfoto werkput 1 (ARCHEBO bvba, 2017)	37
Figuur 39: Profielfoto werkput 3 (ARCHEBO bvba, 2017)	37
Figuur 40: Profielfoto werkput 2 (ARCHEBO bvba, 2017)	38
Figuur 41: Profielfoto werkput 3 (ARCHEBO bvba, 2017)	38
Figuur 42: Profielfoto werkput 7 (ARCHEBO bvba, 2017)	39
Figuur 43: Profielfoto werkput 10 (ARCHEBO bvba, 2017)	39
Figuur 44: Onderzoeksgebied en proefsleuven op DHM (ARCHEBO bvba, 2017).....	40
Figuur 45: Hoogteprofiel NW-ZO (ARCHEBO bvba, 2018).	40

9 PLANNENLIJST

OVKA/18/01/18/1 - Digitale aanmaak	6
OVKA/18/01/18/2 - Digitale aanmaak	7
OVKA/18/01/18/3 - Digitale aanmaak	9
OVKA/16/12/19/4 - Digitale aanmaak	10
OVKA/18/01/22/5 - Digitale aanmaak	16
OVKA/18/01/22/6 - Digitale aanmaak	18
OVKA/22/01/22/7 - Digitale aanmaak	21
OVKA/22/01/22/8 - Digitale aanmaak	22
OVKA/18/01/22/9 - Digitale aanmaak	23
OVKA/18/01/22/10 - Digitale aanmaak	26
OVKA/18/01/22/11 - Digitale aanmaak	26
OVKA/18/01/22/12 - Digitale aanmaak	28
OVKA/18/01/22/13 - Digitale aanmaak	29
OVKA/18/01/22/14 - Digitale aanmaak	31
OVKA/18/01/22/15 - Digitale aanmaak	32
OVKA/18/01/22/16 - Digitale aanmaak	34
OVKA/18/01/22/17 - Digitale aanmaak	35
OVKA/18/01/22/18 - Digitale aanmaak	36
OVKA/18/01/22/19 - Digitale aanmaak	40

10 FOTOLIJST

OVKA/F/1.....	20
OVKA/F/2.....	24
OVKA/F/3.....	24
OVKA/F/4.....	24
OVKA/F/5.....	25
OVKA/F/6.....	25
OVKA/F/7.....	27
OVKA/F/8.....	27
OVKA/F/9.....	28
OVKA/F/10.....	30
OVKA/F/11.....	30
OVKA/F/12.....	31
OVKA/F/13.....	33
OVKA/F/14.....	34
OVKA/F/15.....	35
OVKA/F/16.....	35
OVKA/F/17.....	37
OVKA/F/18.....	37
OVKA/F/19.....	38
OVKA/F/20.....	38
OVKA/F/21.....	39
OVKA/F/22.....	39

11 SPORENLIJST

Projectcode: 2017J238																																
Lijstonderwerp: Sporenlijst Overpelt - Kadijk																																
Spoor	Werkput	Vlak	Sector	Vak	Vorm	Aard		Kleur		Textuur	Inclusies			Afmetingen		Bioturbatie	Aflijning	Coupe	Interpretatie	Spoorassociaties		Spoorrelaties			Datering	Herkenningsnummer(s)					Datum	
						Homogeen	Heterogeen	Hoofdkleur	Bijkleur		Soort	Grootte	Hoeveelheid	Vlak	Diepte					Hoort bij	Is vervolg van	Jonger dan	Ouder dan	Gelijktijdig met		Foto's	Kaarten	Plannen	Plattegronden	Coupetekeningen	Profieltekeningen	

12 VONDSTENLIJST